

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie: Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

HET DUALISME IN HET BEROEPSGEHEIM VAN DE GENEESHEER

Rede uitgesproken ter gelegenheid van de Openingsvergadering van de
„Conferentie der Jonge Balie van Leuven" op 10 oktober 1959
door Meester JACQUES VERMEERSCH, advocaat te Leuven.

Sedert de geneeskunde als wetenschap bestaat heeft het vraagstuk van het beroepsgeheim in de belangstelling gestaan van de medici en tevens ook van de juristen. Wij stellen vast dat sedert de eed van Hypocrates, alle beschaafde landen er steeds op gewaakt hebben dat het beroepsgeheim door de geneesheer zou bewaard worden. Geruime tijd moest er natuurlijk gewacht worden vooraleer onder vorm van wetten dit gangbare principe werd vastgelegd en beschermd. Doch de morele en mondelinge overlevering hebben er voor gezorgd dat het beroepsgeheim door de practicus-geneesheer steeds, zelfs bij afwezigheid van wetten, werd geëerbiedigd.

In het kader van deze spreekbeurt past het niet, gans de geschiedenis van het beroepsgeheim na te gaan. Het beroepsgeheim is thans meer dan ooit in het brandpunt van de belangstelling. Inderdaad, door het ontstaan der moderne geneeskunde en vooral der sociale- en groepsgeneeskunde stelt het probleem van het beroepsgeheim zich veel scherper dan ooit en is het ook veel moeilijker in de huidige maatschappij het beroepsgeheim even trouw en angstvallig te behoeden.

We mogen ongetwijfeld voorhouden dat het beroepsgeheim steeds gekenmerkt werd door het dualisme van zijn belang. Het beroepsgeheim heeft ontegensprekelijk een individueel belang. Ieder individu houdt er aan, dat hetgeen hij aan de geneesheer toevertrouwt, geheim zou blijven. Niemand ziet graag zijn kwalen, of verminderde fysische capaciteiten over de daken geschreeuwd. Vanzelfsprekend is het beroepsgeheim enerzijds ontstaan om te voldoen aan de drang van het individu om zijn fysische integriteit voor zichzelf te bewaren.

Anderzijds heeft de maatschappij er voordeel bij dat het individu zich zoveel mogelijk naar de geneesheer zou begeven. Een hoofdfactor voor de maatschappelijke gezondheid is het contact tussen het individu en de geneesheer. Door het progageren van de waarborg van het beroepsgeheim zal de maatschappij bekomen dat het individu zich veel gemakkelijker en

sneller naar de geneesheer zal begeven. Het resultaat zal niet uitblijven, de algemene gezondheid van een land wordt bevorderd door het veelvuldig bezoek aan de medicus.

Uit deze vaststellingen vloeit voort dat het beroepsgeheim beantwoordt aan een individueel belang en tevens aan een maatschappelijk belang. Hieruit kunnen we afleiden dat welke de staatsvorm ook weze, ten allen tijde het beroepsgeheim door de wetgeving moet worden gewaarborgd, zowel in het voordeel van de enkeling als in het voordeel van de maatschappij. Derhalve is het onbegrijpelijk dat in sommige totalitaire staten het beroepsgeheim niet meer door wetten wordt beschermd, dat wel integendeel, de medicus practisch gesproken totaal zijn beroep ten dienste moet stellen van de maatschappij zonder enige eerbied voor het individu. Het gevolg hiervan moet noodzakelijkerwijze zijn dat het individu angstvallig vermijdt naar de geneesheer te gaan ten einde zijn kansen op tewerkstelling, op vooruitgang, enz. niet in gevaar te brengen. We zouden kunnen nagaan door vergelijkend recht hoe de verschillende wetgevingen der staten de bescherming van het beroepsgeheim verzekerd hebben, vooral in de strafwetgeving. We zouden dan vaststellen dat in de Marxistische landen de bescherming van het beroepsgeheim, vergeleken aan onze democratische landen heel wat achteruit is gegaan. Zulks betekent een gevaar voor de individuele gezondheid met een mogelijke weerslag op de algemene gezondheid. Weliswaar wordt in deze landen gecompenseerd met stelsels van verplichte controle, ver doorgedreven staats tussenkomst inzake geneesmiddelen, en andere gelijkaardige protectiemaatregelen. Zulks is echter ontoereikend om de natuurlijke drang van het individu te doden.

Het beroepsgeheim is thans in het brandpunt van de belangstelling gekomen, door het ontstaan van materiële tussenkomsten van derden in de behandeling van patiënten. Tevens stellen wij vast dat de moderne maatschappij vereist, en dit zonder enige twijfel, dat de gemeenschap materieel zou tussenkomen daar dit

de algemene gezondheid ook bevordert. Zulks mag echter niet gebeuren ten koste van het beroepsgeheim en zeker mag het principe niet worden geofferd.

Het beroepsgeheim is steeds beschouwd geweest als een pijler van de geneeskunde. De geneesheer is alleen eigenaar van het beroepsgeheim. Niemand kan hem hiervan ontslaan, zelfs de cliënt niet. Ik verklaar mij duidelijker: Waarom kan de cliënt de medicus niet ontslaan van het beroepsgeheim? — Om de heel eenvoudige reden dat de cliënt meestal zelf niet volledig op de hoogte is van zijn eigen gezondheidstoestand. De dokter is inderdaad niet verplicht, of toch niet steeds verplicht, zijn diagnose of prognose te onthullen. Hoe zou in die omstandigheden de cliënt, de dokter kunnen ontslaan van een geheim dat hijzelf niet kent. Foutief is zeker de leer die voorhoudt dat de geneesheer ontslagen is van het beroepsgeheim zodra zijn cliënt hem hiervan ontslaat. Brouardel heeft in een zeer bekende zinsnede dit principe gehuldigd met volgende termen: « Le secret de notre client est tellement nôtre, que le client ignore souvent son étendue, il ne peut nous en libérer par ce que lui-même ignore ce dont il nous délie » (1).

Nu wij weten wie over het beroepsgeheim mag beschikken, en wie alleen, moeten wij nagaan op welke wijze de geneesheer zijn eigendomsrecht, als ik mij zo mag uitdrukken, mag gebruiken. Er bestaan verschillende strekkingen. De oudste strekking, lang de enige, is deze van het absolute beroepsgeheim.

Wij citeren hier weer « Brouardel » hierin gevolgd door « Muteau » (2), die in het welgekend adagium: « silence quand-même et toujours » de theorie heeft vastgelegd. De voorstanders van het absolute beroepsgeheim houden voor, dat zij steeds moeten zwijgen in gelijk welke omstandigheden, zonder onderscheid; dat er niets mag medegedeeld worden.

Er zijn tegenwoordig weinig voorstanders meer van deze absolute theorie. Een theorie trouwens, die absoluut is, is zelden aangepast aan de maatschappelijke evolutie en aan de noden van de tijd.

We menen nochtans te mogen zeggen dat het artikel 458 van ons Strafwetboek geïnspireerd werd door deze theorie. Inderdaad, in zeer strenge en algemene termen houdt het artikel 458 voor dat de geneesheer, de chirurg, en alle andere personen die door hun staat het beroepsgeheim verkrijgen, gehouden zijn dit te bewaren op gevaar af gestraft te worden. Eén uitzondering wordt in het artikel voorzien, namelijk dat deze personen, wanneer zij in rechte getuigen, ongestraft mogen getuigenis afleggen. Het artikel houdt dus in zich een faculteit in een uitzonderlijk geval, namelijk wanneer men als getuige is opgeroepen. Met andere woorden indien we artikel 458 van ons Strafwetboek zeer strikt zouden toepassen, zouden wij komen tot het resultaat dat practisch het beroepsgeheim absoluut is.

Tegenover die strakke stelling moeten wij deze plaatsen die heden door zeer vele juristen en medici wordt gehuldigd. Deze stelling is gekenmerkt door haar utilitaristische inslag. Het beroepsgeheim kan en mag in sommige gevallen door de geneesheer worden verbroken en het voorwerp van het geheim kenbaar worden gemaakt, indien de beneficiaris van het geheim er voordeel bij heeft. Professor Tiberghien drukt zich op volgende manier uit (3) « En effet pour qu'un fait soit secret, il faut que la personne qui en est le bénéficiaire ait intérêt à ce qu'on ne le dévoile pas, cet intérêt fut-il purement moral, dérivant du simple droit qu'elle a de protéger contre autrui d'intimité de sa vie »... en hij gaat verder met de zeer bekende juridische slogan « pas d'intérêt, pas d'action ».

Wanneer men deze stelling verder doordrijft dan komt men tot het resultaat dat de geneesheer gehouden is tot het beroepsgeheim zolang hij door het handhaven van dit geheim geen groter kwaad veroorzaakt dan met de divulgatie zelf. In deze theorie wordt de nadruk vooral gelegd op het beroepsgeweten van de medicus. De medicus oordeelt souverain over het gebruik van zijn beroepsgeheim. Naargelang zijn gewetensvorming, zijn tact, zijn oordeelkundig inzicht op een bepaalde situatie, zal hij al dan niet het beroepsgeheim kunnen divulgeren. Het spreekt vanzelf dat zulke stelling wordt bestreden door zeer vele geneesheren en juristen. De puritein-jurist zal voorzeker hierin een gevaar zien voor willekeur en een afwijking van de rigoureuze voorschriften van het Strafwetboek. Tiberghien (4), die promotor is van deze stelling twijfelt hieraan niet en zegt: « Le médecin qui s'en inspirerait, doit donc savoir qu'il s'expose à des poursuites et décider prudemment de la conduite à tenir ». Door de rechtsgeleerden en medici die deze stelling verdedigen wordt vooral de nadruk gelegd op de voorzichtigheid. Niet alleen het gezond verstand dat absoluut in de moraal een grote plaats inneemt, mag als leiddraad dienen, maar het gezond verstand dient nog met voorzichtigheid te worden toegepast.

In deze richting komen we verschillende nuances tegen waar min of meer de nadruk op het uitzonderlijke van de divulgatie wordt gelegd, terwijl anderen meer kwistig omspringen met het oer-oude principe. Zeer dicht bij deze stelling, doch naar mijn mening nog iets verder doorgedreven, is deze van het medegedeeld beroepsgeheim: « Le secret partagé ». Men verstaat door « medegedeeld beroepsgeheim » het feit dat een bepaald geneesheer zijn geheim mag delen met ieder ander geneesheer die gerechtigd is er kennis van te nemen maar op de uitdrukkelijke voorwaarde dat deze laatste strikt zou gehouden worden aan het beroepsgeheim tegenover eenieder en over alles dat hij door die mededeling heeft geleerd. Louis Portes, in zijn merkwaardig werk « A la recherche d'une Ethique médicale », zegt betreffende dit verdeeld beroepsgeheim (5) « Si ces conditions très strictes sont exactement remplies, le secret n'est effectivement pas dangereusement divulgué; il n'est seulement que prudemment étendu. Mais est-ce dire que toute difficulté a dès lors disparu? Non, car la confidence du secret à un second médecin que la Société a désigné, par ce qu'elle lui fait confiance, pour exercer un contrôle, commande des décisions qui peuvent aller à l'encontre de l'intérêt du patient ». En hij besluit « Le principe du secret partagé devrait donc en définitive pour être acceptable, s'exprimer ainsi: Tout médecin peut communiquer à tout autre médecin habilité à en connaître, les seuls renseignements qui sont nécessaires à la fonction de ce dernier et dans la mesure où le malade dûment informé, ne s'y oppose pas. Le médecin qui reçoit une telle confidence, est rigoureusement tenu au secret vis-à-vis de tous et sur tout ce qu'il a appris du fait du partage du secret. » Het is een feit dat het begrip van het medegedeeld beroepsgeheim in tegenstrijd is met een strikte interpretatie van artikel 458 van het Strafwetboek. Nochtans, in de huidige maatschappij, die werkelijk gebaseerd is op de hulp van de collectiviteit aan de zieke, wordt de mededeling van het beroepsgeheim practisch schering en inslag. Inderdaad, de tussenkomst van mutualiteiten, Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, met andere woorden van alle derde-betalenden, is in het algemeen onderworpen aan een mededeling vanwege de behandelende geneesheer aan de geneesheer-controleur die al dan niet de tussenkomst van de mutualiteit zal toekennen indien hij oordeelt dat die ziekte inderdaad een

bepaalde therapie vereist. We zullen hier later op terugkomen.

Wij stellen dus vast dat de theorieën omtrent het beroepsgeheim evolueren met de maatschappelijke eisen. De maatschappij, die, zoals we het hoger zegden, eiste dat het beroepsgeheim zou bestaan om juist de patiënt gemakkelijker naar de geneesheer te doen gaan, eist thans om tussen te komen in de verzorging van de patiënt dat het vroegere lokmiddel wordt opgeofferd als voorwaarde tot toekenning van materiële hulp. We zouden met andere woorden kunnen zeggen dat de morele dwang uitgeoefend door de maatschappij om naar de geneesheer te gaan en die gelegen is in het beroepsgeheim, wordt bestreden door de materiële hulp die de opoffering van het beroepsgeheim eist. Het dualisme is duidelijk, er moet een oplossing gevonden worden om zonder het beroepsgeheim op te offeren, de derde-betalende te doen tussenkomen en alzo de materiële hulp te bieden, noodzakelijk om de genezing van het behoeftig individu te bevorderen en met andere woorden tevens de gezondheid van de maatschappij te beschermen. Dit is in feite een probleem dat tegenwoordig acuut wordt gesteld door de zeer heilzaam werkende tussenkomst van organismen in de betaling van de therapie. Wij hebben verschillende keren gewag gemaakt van de uitdrukking « derde-betalende » hoewel deze als zodanig tegenover de geneesheer nog niet bestaat. Naar onze mening wordt zulks praktisch gesproken onafwendbaar. De geneeskundige kringen zullen deze uittaling wellicht veroordelen, doch praktisch, of de patiënt nu zelf betaalt of uitbetaald wordt naderhand, of een ander systeem dat de patiënt niet betaalt maar de geneesheer later betaald wordt, maakt voor ons probleem geen verschil.

* * *

Mogen wij thans zo vrij zijn enkele wettelijke afwijkingen van het beroepsgeheim te onderzoeken die om redenen van openbare orde door de wetgever reeds in afzonderlijke voorschriften en wetten werden vastgelegd. We zullen ze noemen de wettelijke afwijkingen van het beroepsgeheim. In dit opzicht kunnen we oppervlakkig en louter pro-memorie volledigheidshalve die verschillende wettelijke derogaties onderzoeken. Het bestaan van deze wettelijke afwijkingen is een klaar bewijs dat de maatschappij in sommige gevallen het recht heeft en moet hebben om beterswil het principe van het beroepsgeheim minstens gedeeltelijk op te offeren. Zoals we echter zullen zien is de opoffering die door de wetgever is opgelegd zeer sporadisch en alleszins op zulke wijze geregeld dat het individueel belang niet wordt geofferd aan het maatschappelijk belang daar waar het niet absoluut noodzakelijk is.

Een eerste wettelijke afwijking, welke absoluut noodzakelijk is, voor het bestaan van de persoon als individu, is de geboorteaangifte. De geboorteaangifte wordt geregeld door artikel 55 tot 57bis van het Burgerlijk Wetboek en door artikel 361 van het Strafwetboek. Het is slechts in ondergeschikte orde dat de geneesheer de geboorteaangifte zelf moet doen en wel in volgende gevallen; wanneer de bevalling heeft plaats gegrepen in de woonplaats van de moeder en de wettelijke vader afwezig is of in de onmogelijkheid de aangifte zelf te doen. Ook nog wanneer de bevalling geschiedt bij een derde die niet aanwezig is bij de geboorte. Verder dan deze verplichtingen is de wetgever in dit opzicht niet gegaan. Men kan dus hier werkelijk niet spreken van een groot gevaar voor het beroepsgeheim van de geneesheer.

Delicater is weliswaar de vraag of de identiteit van de moeder moet aangegeven worden of niet. De meeste juristen, en vooral Nijpels, houden staan dat de identiteit van de moeder moet worden aangegeven en dat het beroepsgeheim niet kan worden ingeroepen. Van Reepingen integendeel meent dat de geneesheer geen andere verplichting heeft dan de geboorte aan te geven en de datum ervan zonder noodzakelijk de naam van de moeder aan te duiden.

Ten voordele van de maatschappij werd natuurlijk een regeling getroffen betreffende de besmettelijke ziekten. De geneesheer heeft bij de openbaring van besmettelijke ziekten de verplichting aan de gemeentelijke overheid van de plaats waar de ziekte is vastgesteld hiervan mededeling te doen. Hier eveneens kan men werkelijk niet spreken van een afwijking van het beroepsgeheim vermits deze verplichting niet alleen op de geneesheer berust maar ook op de patiënt zelf.

Bij regentsbesluit van 24-1-1945 wordt de geneesheer verplicht aan de inspecteur van de streek de venerische ziekten bekend te maken en de gemeente waar de zieke woont alsmede al wat hij weet en vernomen heeft omtrent de oorsprong van de ziekte. Hij is nochtans niet gehouden de identiteit kenbaar te maken van een patiënt geplaagd met een venerische ziekte. Wel moet hij laten weten waar zijn cliënt de venerische ziekte heeft opgedaan. Hier ook is de afwijking op het beroepsgeheim niet belangrijk. Door het feit dat de identiteit van de patiënt niet kenbaar wordt gemaakt kan men stricto sensu niet spreken van een schending van het beroepsgeheim. De wetgever heeft verder een medisch getuigschrift geëist voor de formaliteiten tot toelating in een gesticht voor geesteszieken. Professor Sondervorst, in zijn bijdrage omtrent het beroepsgeheim in het Belgisch Geneesherenblad (6) aanziet zulks niet als een afwijking van het beroepsgeheim. Inderdaad, zegt hij, niet de geesteszieke maar een derde persoon roept de geneesheer die voor zijn rekening optreedt zoals in zekere zin een deskundige. De geesteszieke heeft U niet laten roepen, hij heeft zich niet aan U toevertrouwd, daar het vertrouwen rechtstreeks verband houdt met de wil, die zelf afhankelijk is van de rede. Het spreekt vanzelf dat de geneesheer hier zeer omzichtig tewerk zal dienen te gaan en alle veinzerij zal dienen op te sporen.

De wetgever verplicht in artikel 20 van het Koninklijk Besluit van 31 mei 1885 « Tout médecin, appelé dans des cas qui pourraient donner lieu à une information judiciaire, tels par exemple, que l'empoisonnement, en donnera sur le champ connaissance à l'autorité judiciaire. » Dit artikel schijnt volledig in tegenstrijd te zijn met artikel 458 van het Strafwetboek. Inderdaad, dit artikel voorziet dat de dokter slechts ontslagen kan zijn van zijn beroepsgeheim indien hij onder eed wordt verhoord. Het artikel moet echter geïnterpreteerd worden in de zin dat een geneesheer, die zonder het beroepsgeheim te schenden kan verwittigen, alzo moet handelen. Hetzelfde principe dient te worden toegepast wanneer de geneesheer vruchtafdriving vaststelt. Hij zal het gerecht hiervan slechts op de hoogte brengen wanneer hij dit op zulkdanige wijze kan doen dat zijn cliënt niet meer in het gedrang kan komen. Hij kan er wel voor zorgen dat diegene die de vruchtafdriving heeft bedreven zou worden vervolgd doch hij zal met ontzaglijk veel takt en bescheidenheid tewerk moeten gaan en slechts zijn klacht neerleggen op een tijdstip, dat de vrouwen die hij verpleegd heeft, niet kunnen opgespoord worden of vervolgd, zelfs indien deze laatste bereid zijn over te gaan tot bekentenissen (7).

De wet op de arbeidsongevallen eist van het slachtoffer het bewijs dat de kwaal waarover het zich klaagt veroorzaakt is door een ongeval, hem overkomen tijdens en bij de uitoefening van zijn werk in de meest uitgebreide zin van het woord. Om dit te bewijzen zal noodzakelijkerwijze het slachtoffer certificaten moeten afleveren langs zijn werknemer om zoals deze zijn voorgeschreven door het Koninklijk Besluit. Indien de geneesheer zich beperkt deze meldingen te maken dewelke door het Koninklijk Besluit gevorderd worden, schuilt hierin geen enkel gevaar het beroepsgeheim te schenden. Doch, veel verzekeringsmaatschappijen sturen naar de geneesheer vragenlijsten welke voorzeker inlichtingen inhouden welke het beroepsgeheim raken. In ieder geval zal de geneesheer zich onthouden deze inlichtingen te verschaffen aan de verzekeringsmaatschappij. Het Koninklijk Besluit dat de aangifte der arbeidsongevallen regelt heeft er voor gezorgd dat de inlichtingen welke dienen verschaft te worden voldoende waren om de rechter toe te laten een oordeel te vellen zonder hierom de diepere draagwijdte der opgelopen kwaal te kennen. Ook hier kan men niet spreken van een werkelijke schending van het beroepsgeheim indien de geneesheer zich strikt beperkt tot hetgeen van hem wordt vereist.

Men stelt dus vast dat de wettelijke afwijkingen het bestaan zelf van het beroepsgeheim niet gevaarlijk in het gedrang brengen. Tot heden mag men hulde brengen aan de wetgever voor zijn angstvalligheid om het beroepsgeheim te handhaven en slechts in uitzonderlijke gevallen en dan nog op zeer limitatieve wijze is de wetgever om hogere belangen te dienen tussengekomen. Er bestaat voorzeker neiging bij de ontwikkeling van de sociale wetgeving hieraan afbreuk te doen. De wetgever weze op zijn hoede zoals we hoger gezegd hebben, iedere toegeving op dit punt raakt het individueel en maatschappelijk belang.

* * *

Na de wettelijke afwijkingen komen we op het meer subjectieve en meer kies probleem van de utilitaristische afwijkingen. Deze afwijkingen passen in feite in het kader van de stelling van Dokter Tiberghien welke wij hoger aanhaalden, stelling die gegroeid is uit de evolutie van de tijd, en de strakke principes van het absolute beroepsgeheim heeft aangepast aan de realiteit van het sociale leven.

Een eerste vraagstuk stelt zich tussen de geneesheer en de patiënt zelf. Mag de geneesheer welke een ziekte vaststelt bij zijn cliënt, die normaal gesproken een fatale afloop moet hebben, zulks verzwijgen aan zijn cliënt zelf, of dient hij zulks mede te delen? Naar mijn bescheiden mening, hoewel zeer velen dit vraagstuk plaatsen in het kader van het beroepsgeheim, houdt zulks hiermede geen verband. Het al of niet mededelen van de ziekte aan de patiënt zelf is een kwestie van therapie. De mededeling kan voor de patiënt gunstige gevolgen hebben op de evolutie van zijn ziekte terwijl anderzijds de niet mededeling hetzelfde resultaat kan hebben, en dit in een ander geval. De communicatie aan de patiënt van zijn toestand is een kwestie van psychologische aard welke enkel en alleen in functie van de patiënt zelf kan worden opgelost. Het probleem stelt zich wellicht anders indien de mededeling niet alleen de therapie op het oog heeft, maar ook de gelegenheid moet bieden aan zijn patiënt sociale maatregelen te treffen zoals bijvoorbeeld godsdienstige verplichtingen, testamenten, enz... De bedenkingen hieromtrent zijn louter subjectief en de geneesheer zal hier in eer en geweten dienen te oordelen, maar zal naar onze bescheiden mening in geen geval hierdoor het beroepsgeheim treffen.

De vraag stelt zich anders ten opzichte van de familieleden of personen welke instaan voor de verzorging van de patiënt. In principe is de geneesheer gehouden het beroepsgeheim te handhaven tegenover de familieleden of andere verantwoordelijke personen. Hier echter weer zal in sommige gevallen de therapie welke de geneesheer voorschrijft vereisen dat de omstanders op de hoogte gebracht worden van de ziekte. We halen hier uit een onuitgegeven syllabus van Meester P. De Raeymaeker, getiteld «Het beroepsgeheim van de geneesheer ten overstaan van de realiteit der praktijk», volgende klare zienswijze aan: «Indien echter de geneesheer staat tegenover zieken en toestanden die, zelfs tussen echtgenoten of kinderen en ouders, het behoud van het gezin eisen, past het dat de regel worde geëerbiedigd, waarbij het de geneesheer slechts veroorloofd is zijn beroepsgeheim te openbaren indien dit het enige middel is om een onrechtvaardig, zeker en zwaar materieel of moreel nadeel te vermijden dat rechtstreeks uit het behoud van het geheim der ziekte zou voortvloeien».

De moderne maatschappij heeft een schending van het beroepsgeheim in het leven geroepen getiteld: «De gezondheidsbulletijns». Het is schering en inslag geworden dat personen die in de maatschappij een zekere betekenis hebben, en practisch gesproken schijnen te behoren tot het gemenebest, geen recht meer hebben op het beroepsgeheim. Voorbeelden bij de vleet werden de laatste jaren vastgesteld. Wij kennen het voorbeeld van Foster Dulles, Prins Alexander, de kleine Skelton, Paus Pius de XIe, enz... Het is een gewoonte geworden van dagelijks, de evolutie van de ziekte van zulke personen te publiceren. Indien deze gezondheidsbulletijns ertoe strekken het publiek in te lichten over de juiste details en de draagwijdte van de ziekte, is zulks een schending van het beroepsgeheim. De geneesheer die geroepen wordt in zulke omstandigheden zal uiterst omzichtig tewerk moeten gaan. Personen, die zich in de publieke belangstelling plaatsen geven hun privé-leven prijs aan het publiek. Wat niet betekent dat zij hun recht op individuele integriteit verliezen. De geneesheer zal zich beperken tot aanduidingen betreffende de algemene toestand en de evolutie met eventueel gelimiteerde aanduiding van de prognose.

Een zeer belangrijk, ook voor juristen interessant probleem, is dat van het medisch certificaat. Bij ieder correctionele zaak bijna komt de afgifte van het medisch certificaat ten nutte van de stelling als burgerlijke partij. Tot onze grote verwondering houden sommige geneesheren bij het afleveren van getuigschriften practisch niet de minste rekening met het beroepsgeheim. Wanneer de patiënt zich richt tot de geneesheer ten einde een certificaat te bekomen mag deze laatste zulks niet weigeren. Hij zal zich nochtans vergewissen van het doel waarom het certificaat wordt gevraagd. Op het certificaat zal hij dan liefst dit doel aanduiden, en zich beperken tot deze inlichtingen, welke in verband staan met het doel. Het spreekt vanzelf dat dergelijk certificaat slechts aan de cliënt zelf mag worden uitgereikt of aan een persoon door hem aangeduid. Het doel van het certificaat bestaat erin aan de cliënt de mogelijkheid te verschaffen het bewijs van zijn toestand te leveren, hetzij hij een vergoeding wil bekomen, hetzij hij een verplichting niet heeft kunnen naleven omwille van zijn toestand. De geneesheer zal zich dus beperken tot dit doel en geen verdere aanduidingen verschaffen dewelke van aard zouden zijn aan de derde personen meer kenbaar te maken dan hetgeen de cliënt zelf dient te verschaffen als inlichting.

* * *

Een heel andere vorm van aanpassing van het beroepsgeheim aan de utiliteitsregelen is wel het probleem van de geneesheer tegenover zijn beroepsgeheim. Onder deze rubriek zouden we eerst en vooral kunnen behandelen de geneesheer en zijn ereloon. De verschillende vragen die zich stellen wanneer de geneesheer zijn ereloon moet vorderen in rechte en het probleem van de dycotomie. Zulks past echter minder in het kader van huidige uiteenzetting zodat de diepere studie van deze vraagstukken zich minder opdringt. Een bijzonder woord zouden we echter willen wijden aan de geneesheer als verweerder voor de rechtbank. Het geval kan zich voordoen dat een geneesheer voor een rechtbank wordt gedagvaard als verweerder, of in correctionele zaken, of in burgerlijke zaken. Ten einde te kunnen verdedigen kan hij in sommige gevallen geplaatst worden dat zulks slechts kan gebeuren indien hij zijn beroepsgeheim schendt. Twee theorieën worden hieromtrent voorgehouden. De eerste theorie spreekt zich uit voor het absolute behoud van het beroepsgeheim, en is de mening toegedaan dat de rechter dienvolgens met omzichtigheid moet handelen en uiterst inschikkelijk moet zijn ten opzichte van de verklaringen van de geneesheer. De rechter moet aan de geneesheer het vertrouwen schenken zijn beroep waardig.

Een andere theorie houdt voor dat de geneesheer op dat ogenblik niet meer gebonden is door zijn beroepsgeheim en zijn recht op verdediging primeert. Het lijkt ons duidelijk dat de tweede theorie de beste is. Het zou inderdaad onaantvaardbaar zijn dat de geneesheer door het feit dat hij het beroepsgeheim bewaart, eventueel correctionele straffen of andere zware nadelen zou oplopen. Het is natuurlijk vanzelfsprekend dat de geneesheer niet a priori omdat hij als verweerder of als betichte moet verschijnen, onmiddellijk al de details van het beroepsgeheim zal prijsgeven. Hij zal hierin uiterst omzichtig dienen te zijn en slechts datgene prijsgeven dat absoluut dient te worden verklaard om zijn eigen verdediging te handhaven.

Dit probleem heeft ons meteen zeer dicht gebracht bij hetgeen wij zullen noemen de « toegelaten schending van het beroepsgeheim ». Hiermede bedoelen we de tweede alinea van artikel 458 van het strafwetboek waarin de toelating gegeven wordt aan de geneesheer, die opgeroepen wordt als getuige, ongestraft het beroepsgeheim prijs te geven. Betekent dit artikel dat de geneesheer steeds en altijd als hij als getuige opgeroepen wordt, het beroepsgeheim mag prijsgeven? Dooreen wordt aanvaard dat de geneesheer het geheim bewaart omtrent datgene wat hij vernomen heeft ingevolge zijne hoedanigheid van geneesheer en door de uitoefening van zijn beroep. Een arrest van het Hof van Cassatie van 23 juni 1958 heeft in de medische wereld veel ruchtbaarheid gemaakt (8). Dit arrest huldigt twee principes. Het eerste principe, namelijk dat het beroepsgeheim slechts strekt tot geheime feiten van nature of toevertrouwd op uitdrukkelijke of stilzwijgende wijze aan de geneesheer, en het tweede principe dat de rechtbank dient na te gaan of het stilzwijgen bewaard door de geneesheer niet van aard is om het beroepsgeheim van zijn doel af te wenden. Het bedoeld arrest wenst dus het begrip « beroepsgeheim » nader te omschrijven en aan de rechtbanken de mogelijkheid te geven na te gaan of datgene waarover de geneesheer het geheim wenst te bewaren, al dan niet onder het begrip van het geheim valt. In het algemeen zullen de rechtbanken de feiten kennen door het repressief dossier of door de neergelegde bundels. Indien de feiten waarvan ze kennis genomen hebben volgens hen niet vallen onder het beroepsge-

heim zullen zij de geneesheer kunnen verplichten getuigenis af te leggen zonder zich hieraan te mogen onttrekken zich beroepende op artikel 458. Dit arrest van het Hof brengt voorzeker een ommekeer in een bestaande toestand daar tot heden toe steeds werd aanvaard dat de geneesheer alleen te oordelen had over de draagwijdte van zijn beroepsgeheim. Het arrest van het Hof van Cassatie heeft echter naar mijn mening een juiste oplossing gegeven. Het beroepsgeheim kan en mag in geen geval worden ingeroepen daar waar het feiten zou dekken, die niets te maken hebben met het doel van het beroepsgeheim.

Na de wettelijke afwijkingen op het beroepsgeheim, en hetgeen we genoemd hebben « utilitaristische afwijkingen » door de praktijk opgelegd, en de toegelaten divulgatie komen we tot het eigenlijk moderne vraagstuk van hetgeen we zouden durven noemen de « afgedwongen schending van het beroepsgeheim ». In het begin van onze uiteenzetting hadden wij het reeds over het vraagstuk van de « derde betalende » of « betalende derde ». We zegden reeds dat de maatschappij en het individu groot belang hadden bij het bestaan van organismen die materieel tussenkomen ten einde de zieke te helpen. Het individueel belang hiervan ligt ontegensprekelijk in het feit dat het individu dat zich krachtens het beroepsgeheim naar de geneesheer begeeft, thans ook nog gemakkelijker naar de geneesheer gaat omdat hij daarenboven materiële steun geniet die de financiële opoffering zeer verzacht. Anderzijds heeft de maatschappij bij het bestaan van dergelijke organismen eveneens belang vermits de zieke die materieel gesteund wordt heel wat sneller naar de geneesheer zal gaan om zich te laten verzorgen. Het gevolg hiervan: de bevordering van de algemene hygiëne.

Het dualisme dat we gevonden hebben als basis van het beroepsgeheim is eveneens aanwezig in het probleem van « de betalende derde ». Het beroepsgeheim, even zo goed als de betalende derde, bevorderen de individuele en algemene gezondheid. Het vraagstuk stelt zich wanneer de derde betalende de opoffering van het beroepsgeheim vereist om zijn tussenkomst te verzekeren.

Heeft nu de « derde betalende » recht op het beroepsgeheim? — met andere woorden, is het systeem te verantwoorden dat thans in voege is, namelijk dat de geneesheer verplicht is de ziekte kenbaar te maken aan het organisme om de materiële tussenkomst te kunnen bekomen?

Meester Serruys in zijn merkwaardig werk « La profession médicale et l'ordre des médecins » (9) behandelt het vraagstuk. Hij zegt ons letterlijk « Les mutualités sont amenées souvent à réclamer comme un droit la révélation de la maladie dont était atteint leur affilié. Le médecin, droit-il accéder à cette demande? En pratique, l'opinion médicale est assez flottante. En droit, nous n'éviterons pas à répondre: le médecin n'a pas à révéler aux mutualités le secret médical ». En verder zegt hij dat de mutualiteit niets anders is dan een « derde betalende ». Het feit een bepaalde behandeling te betalen geeft haar het recht niet het geheim te kennen. Zou men aanvaarden, gaat hij verder, dat een private persoon die de geneeskundige kosten zou betaald hebben, bijvoorbeeld van zijn knecht, van de geneesheer zou kunnen eisen dat de ziekte hen kenbaar zou worden gemaakt. Hetgeen niet te aanvaarden is voor private personen is eveneens niet te aanvaarden voor de mutualiteiten welk hun maatschappelijk belang ook weze.

Deze stelling van Meester Serruys is de enig juiste. We zouden als zodanig niet zozeer bezwaar hebben

moest de geneesheer eenvoudig de ziekte moeten mededelen aan een collega dewelke in dienst is van de mutualiteit onder voorbehoud dat deze zelf strikt zou gehouden zijn het beroepsgeheim persoonlijk te handhaven. Dit is trouwens de stelling die door de meeste raadgevers-geneesheren naar voren wordt gebracht. Hierop moeten wij antwoorden dat er een essentieel verschil bestaat. Inderdaad, de geneesheer-huisdokter heeft het beroepsgeheim gekregen van zijn cliënt om hem te helpen de genezing te bekomen, maar dan op zulke wijze dat hem geen nadeel kan berokkend worden door zijn bezoek aan de geneesheer. De geneesheer-raadgever van de mutualiteit heeft een ander cliënt. Het doel door de private cliënt nagestreefd bij zijn bezoek aan de huisdokter verschilt essentieel van het doel nagestreefd door de mutualiteit die zijn geneesheer-raadgever heeft aangesteld. Met andere woorden, men heeft hier te doen met twee verschillende cliënten wier belangen tegenstrijdig kunnen zijn. Hieruit mogen we ontegensprekelijk afleiden dat de geneesheer-raadgever van de mutualiteit geen recht heeft op het beroepsgeheim van de algemene practicus. Wanneer we dan de praktijk kennen en weten dat niet alleen de geneesheer-raadgever kennis krijgt van de voorschriften en de mededelingen die gedaan worden door de huisdokter, maar ook het personeel tot zelfs op de laagste sport, dan moeten wij met nadruk verklaren dat zulks onduidelbaar is, dat het rechtstreeks indruist tegen artikel 458 van het Strafwetboek, en ook tegen het principe van het beroepsgeheim, pijler van de geneeskunde.

Aansluitend bij Professor Sondervorst ⁽¹⁰⁾, in zijn bijdrage over het beroepsgeheim verschenen in het Belgisch Geneesherenblad van 30 november en 15 december 1953, verklaren wij onomwonden: « Er dient bevestigd te worden dat de beginselen, die ten grondslag liggen van een gezonde geneeskunde, moeten geeerbiedigd worden. Deze beginselen hoeven niet aangepast te worden aan de inrichting van de sociale zekerheid, maar deze laatste moet zodanig georganiseerd worden, dat de grondslagen, houdende regeling van een eerlijke en gezonde geneeskunde, gewaarborgd blijven ».

Kan er nu een oplossing voor dit vraagstuk gevonden worden. Wij begrijpen dat de Mutualiteiten dewelke betalen, zoeken om op de een of andere wijze een controle uit te oefenen tegen allen misbruiken. Zulks is vooral te wijten aan sommige oneerlijke praktijken van geneesheren.

Sommige geneesheren inderdaad zijn de mening toegedaan dat zij de mutualiteiten en derde-betalenden mogen gebruiken, en het woord is niet te sterk, enkel en alleen om hun cliënt voldoening te schenken, soms zelfs meer dan voldoening, en zodoende hun cliënteel te vergroten. Het zou niet mogen bestaan dat personen die drager zijn van een geneesherendiploma, waarvan algemeen aanvaard wordt dat het beroep als een apostolaat moet beschouwd worden, zich lenen tot verkapte oplichterij. Het feit dat de geneesheer een bepaald voorschrift aflevert, of een bepaalde therapie voorschrijft, zou moeten voldoende zijn om dadelijk door de betalende organismen blindeling geloofd te worden. De ondervinding heeft echter geleerd dat dit zo niet is. De Mutualiteiten hebben recht op controle, en het enige probleem blijft: hoe zal dit recht kunnen uitgeoefend worden zonder het beroepsgeheim aan te tasten? Van beide zijden heeft men reeds naar een oplossing gezocht, zo in geneeskundige kringen als in de betalende organismen, zonder echter tot een bevredigende oplossing te komen. Wij veroorloven ons een suggestie te doen, die naar onze bescheiden mening van aard moet zijn iedere partij tevreden te stellen en

een voldoende waarborg te geven. Ten einde het vertrouwen, dat enigszins geschokt is in de geneesheer, te verstevigen en hun een grotere autoriteit te geven, zijn wij voorstander de geneesheer te laten beëdigen. Hiermede wordt natuurlijk niet bedoeld de eed van Hippocrates, doch een eed die de geneesheer zou verbinden in geen enkel geval attesten te geven of voorschriften te maken welke niet overeenkomen met de werkelijke ziekte en de ware therapie. Artikel 127 van de Grondwet laat toe dat er een Wet zou gestemd worden die de beëdiging oplegt. De Wet zou de eedformule natuurlijk dienen te bepalen.

Men heeft vastgesteld dat de beëdiging van ambtenaren, van magistraten, van advocaten, en andere gerechtelijke organen, een voldoende waarborg hebben gegeven om een onbesproken en onbespreekbare Justitie in ons land te handhaven. Het staat vast dat de beëdiging zowel symbolisch als praktisch een uitwerking heeft op het individu. De eerbied van de maatschappij voor de beëdigde persoon is veel aanzienlijker en anderzijds is het subjectief verantwoordelijkheidsgevoel van de beëdigde persoon veel groter. Dit zou ons toelaten, vermits de geneesheer beëdigd is, straffetwetten te voorzien dewelke geweldig repressief zouden optreden tegenover de geneesheren die de eed geweld aandoen. De straffen zouden voorbeeldig moeten zijn en zelfs de schrapping van de delinquent van de Orde van de Geneesheren moeten voorzien. Wij zijn ervan overtuigd dat gezien enerzijds de morele en symbolische kracht van de eed, en anderzijds de gestrengheid van de straf, de derde-betalende in alle vertrouwen en met absolute zekerheid de attenties van de geneesheren zou kunnen aanvaarden en de betalingen doen die door de geneesheer worden voorgesteld.

De rol van de geneesheer-controleur zou dan kunnen beperkt worden tot zijn gewone taak als geneesheer der Mutualiteit, en verder als hulp van het Parket om misbruiken op te sporen en te signaleren. Samen met het Parket zouden de wetsdokter, en de geneesheren-raadgevers een zeer streng toezicht kunnen uitoefenen om de geneesheer delinquent op te sporen en te doen straffen. Wij menen echter dat de misdrijven eerder zeldzaam zullen zijn. Welke geneesheer zal op gevaar af definitief geschrapt te worden de mutualiteit willen bedriegen, om een cliënt te behouden. Welke besparing zal het verder betekenen voor de mutualiteiten indien hun controle-rol beperkt blijft tot het toezicht en het opsporen van de inbreuken en misbruiken. De besparingen die aldus zullen verwezenlijkt worden zullen in het voordeel komen van de aangeslotenen die thans meer en meer door de misbruiken de hulp van de mutualiteiten beperkt zien en besnoeid ten opzichte van zeer vele belangrijke therapieën.

(1) Louis Portes « A la Recherche d'une Ethique Médicale » Editions Presses Universitaires de France - 1954 Pag. 136.

(2) Idem pagina 145.

(3) P. Tiberghien « Médecine et Morale » Declée et Cie 1952 pag. 63.

(4) Idem pag. 65.

(5) Louis Portes - Idem pag. 152.

(6) Dr F.A. Sondervorst - Medische Plichtenleer - Het Beroepsgeheim - Belgisch Geneesherenblad nr 21 en 22 van 30-11-53 en 15-12-53.

(7) Idem pag. 8.

(8) Hof van Verbreking de dato 23-6-1958 Journal des Tribunaux 1958.

(9) « La Profession Médicale et l'Ordre des Médecins » Jacques Serruys 1940 - Larcier - pag. 107 nr 108.

(10) Dr A. Sondervorst - Idem pag. 14. Verder nog Dr L. Alaut « Het medisch Beroepsgeheim en zijn Historische Ontwikkeling » N.V. Standaard 1958 en onuitgegeven syllabus van Meester P. Deraeymaecker « Het Beroepsgeheim van de Geneesheer ten overstaan van de realiteit der praktijk ».

De verplichtingen der commissies van openbare onderstand inzake de dringende verzorging van zieken en gekwetsten.

Met het doel de dringende verzorging van zieken en gewonden, vooral van het groeiende aantal slachtoffers van verkeersongevallen, te verzekeren en « aan deze personen — zieken en slachtoffers — ten allen tijde, in alle omstandigheden en in de beste voorwaarden, de door hun toestand vereiste medische verzorging en ziekenhuisverpleging te waarborgen » (1), werd door de wet van 8 april 1958 tot wijziging van de wet van 10 maart 1925 aan de commissies van openbare onderstand een nieuwe opdracht gegeven.

Tot dan toe waren de commissies van openbare onderstand er slechts toe gehouden steun te verlenen aan degenen, die niet in staat zijn in hun eigen behoeften te voorzien. Krachtens artikel 1 van de wet van 27 november 1891 en artikel 70 van de wet van 10 maart 1925 hadden de commissies inderdaad slechts verplichtingen ten aanzien van *behoeftegen*. Met de wet van 8 april 1958 zouden deze verplichtingen worden uitgebreid en wel tot *alle dringende gevallen*, onder voorbehoud evenwel van een later onderzoek omtrent de betalingsmogelijkheden van de ondersteunde personen (2).

Ingevolge de nieuwe wet zijn de commissies van openbare onderstand, vóór elk onderzoek naar de behoefte, verplicht *hulp te bieden* aan iedere persoon, die zich op het grondgebied van de gemeente bevindt en, die ingevolge ongeval of ziekte onmiddellijke verzorging vereist. Daartoe zullen zij de zieke of gekwetste desnoods *vervoeren* en doen *opnemen* in een instelling die over de middelen beschikt om hem de nodige verzorging te verstrekken (3).

Om aan deze verplichtingen te kunnen voldoen moeten de commissies over een ambulantiwagen beschikken ten einde in staat te zijn de zieken en gekwetsten te vervoeren. Indien zij een dergelijke wagen niet bezitten, dienen zij daartoe een overeenkomst te sluiten met een andere commissie of met een dienst van openbaar nut, of nog, na hiertoe de toestemming ontvangen te hebben, met een private dienst.

Tevens zullen de commissies, met het oog op de hospitalisatie van de zieken en gekwetsten, indien zij zelf over geen ziekenhuis beschikken, een overeenkomst sluiten met een andere commissie of, na hiertoe de toestemming ontvangen te hebben, met één, of beter nog, teneinde ook de wijsgerige en de godsdienstige overtuigingen van eenieder te kunnen eerbiedigen, met verscheidene private instellingen. De commissies van openbare onderstand moeten voorkomen dat, in welke omstandigheden ook, de opname van een zieke of gekwetste, bij gebrek aan beschikbare bedden, eventueel zou kunnen geweigerd worden (4).

Het blijkt dus dat iedere zieke en gekwetste die dringende verzorging vereist, onmiddellijk door de diensten van de commissie van openbare onderstand van de gemeente, op wier grondgebied hij zich bevindt, ten laste moet kunnen worden genomen (5). Blijken deze nieuwe verplichtingen van de commissies van openbare onderstand aldus duidelijk omschreven, dan brengt de toepassing ervan evenwel menig nijpend probleem mede.

De vraag rijst o.m. welke de rechtsverhoudingen zijn indien een onbaatzuchtig persoon zich met het vervoer van een zieke of gekwetste gelast vooraleer de diensten van de commissie van openbare onderstand de gelegenheid hebben gehad tussen te komen, en de zieke of gekwetste naar een ander ziekenhuis wordt vervoerd, dan waar hij normaal had moeten terechtkomen?

In dit geval zijn er twee mogelijkheden :

a) de zieke of gekwetste wordt vervoerd naar het ziekenhuis van een andere commissie van openbare onderstand of naar een private kliniek, die een overeenkomst gesloten heeft met de commissie van openbare onderstand op wier grondgebied zij zich bevindt.

In dit geval, zo luidt de ministeriële omzendbrief terzake, mag het ziekenhuis of de kliniek de zieke of gekwetste, die dringend verzorgd dient te worden, niet weigeren op te nemen en moet de commissie van openbare onderstand van de plaats waar dit ziekenhuis of kliniek gelegen is, zich als hulpverlenende commissie beschouwen (6).

b) De zieke of gekwetste wordt vervoerd naar een private kliniek, die geen overeenkomst heeft gesloten met de commissie van openbare onderstand van de plaats waar de behoefte aan hulp zich heeft voorgedaan, noch met de commissie van openbare onderstand op wier grondgebied zij zich bevindt.

In dit geval, zo luidt de omzendbrief, neemt de private kliniek de zieke aan op eigen verantwoordelijkheid. Evenals onder het stelsel, dat vóór de nieuwe wet van kracht was, kan de commissie van openbare onderstand als hulpverlenende commissie optreden, hoewel ze daartoe niet verplicht is.

« Deze (private) inrichting », zo merkte de Commissie van Volksgezondheid en het Gezin in haar verslag op, « zal de zieke of gekwetste op haar verantwoordelijkheid opnemen. De commissie van openbare onderstand van de plaats waar het ziekenhuis gelegen is, kan zich, zoals onder het huidige stelsel, als hulpverlenende commissie aanstellen, maar zij is daartoe niet verplicht ».

« Het is immers moeilijk aan te nemen », zo gaat de Commissie verder, dat de zieke of degenen, die hem vervoeren, door hun keuze een commissie van openbare onderstand zouden kunnen verplichten tot het terugbetalen van de soms zeer hoge kosten, verbonden aan een verblijf in een inrichting waarmee deze commissie geen overeenkomst heeft, wanneer zij zelf de nodige maatregelen heeft genomen om de vereiste verzorging te verlenen, hetzij in een van haar eigen inrichtingen, hetzij in een inrichting waarmee zij een contract heeft aangegaan » (7).

Alhoewel de wet van 8 april met het oog op de dringende verzorging van zieken en gekwetsten een grote leemte aanvult, zal ze nochtans in tal van gevallen te kort schieten. Het blijkt inderdaad uit de expliciteerde regeling van de wet dat, private klinieken, die bij hypothese geen overeenkomst gesloten hebben met een commissie, ofwel de zieke of gekwetste op eigen verantwoordelijkheid zullen opnemen, ofwel hem zullen weigeren te aanvaarden. Welnu, in het eerste geval aanvaarden ze hem, inzake solvabiliteit, op eigen risico — wat tenslotte geen houdbaar systeem is; in het tweede geval zal « de zieke niet — te allen tijde — in alle omstandigheden... de door zijn toestand vereiste medische verzorging genieten », wat het door de wet te bereiken doeleinde uitmaakt. Evenmin zal de zieke of gekwetste « in de beste voorwaarden » medische zorg genieten. Het zal inderdaad meermalen gebeuren dat de hospitalen van de commissies van openbare onderstand of de private instellingen, waarmee de commissies een overeenkomst hebben gesloten, niet over de nodige middelen beschikken om de zieke of gekwetste de vereiste verzorging te verstrekken en dat op de diensten van een gespecialiseerde inrichting, zo bv. een universitaire kliniek dient beroep gedaan.

Er rijzen geen moeilijkheden zo deze gespecialiseerde inrichting afhankelijk is van de commissie van openbare onderstand van de gemeente op wier grondgebied zij zich bevindt, of met deze commissie een overeenkomst gesloten heeft (8). Maar quid juris in het tegenovergestelde geval? Moet de gespecialiseerde inrichting de zieke of gekwetste dan weigeren of hem aannemen, maar dan op eigen pecuniaire verantwoordelijkheid? Of nog mag deze commissie van openbare onderstand, zo de commissie van openbare onderstand van de gemeente op wier grondgebied de inrichting zich bevindt, weigeren met een dergelijke gespecialiseerde inrichting een overeenkomst te sluiten op grond bv. van de bewering dat de kosten te hoog komen?

Uit deze vragen blijkt duidelijk dat een leemte in het uitgebouwde systeem van de wet van 8 april 1958 voorhanden is, waarin door de wetgever zal dienen te worden voorzien, wil hij «aan de zieken en slachtoffers — ten allen tijde — in alle omstandigheden en in de beste voorwaarden, de door hun toestand vereiste medische verzorging en ziekenhuisverpleging waarborgen».

R. BLANPAIN.

Aangesteld Navorsers van het N.F.W.O.

(1) Memorie van toelichting bij het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 10 maart 1925 tot regeling van de openbare onderstand, *Parl. Doc., Senaat, 1957-1958*, nr 218, blz. 1.

(2) In feite namen de ziekenhuizen — al meer dan 67 jaren lang —, en in de grote centra bij tientallen, zieken en gekwetsten op, die dringend dienden verzorgd, zonder vooraf hun vermogenstoestand na te gaan. (Verslag van de Commissie van Volksgezondheid en van het Gezin, belast met het onderzoek van het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 10 maart 1925 tot regeling van de openbare onderstand). *Parl. Doc., Senaat, 1957-1958*, nr 267, blz. 1.

(3) «Que faut-il entendre par «porter secours à»? C'est intervenir immédiatement et dans les limites des moyens dont on dispose pour que le patient puisse être assisté aussi efficacement que possible» (Minister Leburton, ter gelegenheid van de bespreking van de wet, *Parl. Ann. Senaat, 26 maart 1958*, blz. 1141, 1e col.).

(4) Omzendbrief betreffende de toepassing van de wet van 8 april 1958, *Staatsblad, 26 april 1958*, blz. 3193, 3194.

(5) Voor nader begrip van de zinsnede: «op wier grondgebied hij zich bevindt», zie: het advies van de Raad van State, *Parl. Doc., Senaat 1957-1958*, nr. 218, blz. 4-5.

(6) Zie nota nr. 4. Desbetreffende merkte minister Leburton, ter gelegenheid van de parlementaire debatten, op: «Dans l'hypothèse soulevée par M. Verhaest où l'accident survient sur le territoire d'une commune ayant passé une convention avec un établissement d'une autre commune, mais que le blessé soit transporté dans un établissement privé avec lequel une tierce commune a passé une convention, la loi de 1891 est d'application. Rien n'est donc changé. C'est toujours la commission du lieu où se trouve l'établissement hospitalier qui peut se déclarer secourante; elle n'est pas obligée de le faire». *Parl. Ann., Senaat, 26 maart 1958*, blz. 1141.

(7) Verslag van de Commissie van Volksgezondheid en van het Gezin, belast met het onderzoek van het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 10 maart 1925 tot regeling van de Openbare Onderstand, *Parl. Doc., Senaat, 1957-1958*, blz. 3.

(8) Of nog indien ze een overeenkomst zou gesloten hebben met de commissie van openbare onderstand van de plaats waar de behoefte zich heeft voorgedaan. Dit zal echter uiteraard weinig het geval zijn.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 25 september 1959.

Eerste Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever: M. Moriamé.

Advocaat-generaal: M. Mahaux.

Advocaat: Mr. J. Van Rijn.

1. **Aansprakelijkheid.** — Principiële geldigheid van de contractuele uitsluiting van aansprakelijkheid voor zelfs opzettelijke fout van aangestelden. — Contractuele uitsluiting van persoonlijke zware fout of de zware fout van aangestelden niet verboden.

2. **Cassatie.** — Cassatie beperkt tot het dispositief, waartegen de voorziening gericht is.

1. Het beginsel van de verantwoordelijkheid van de schuldenaar wegens fouten begaan door zijn aangestelden aan wie hij de materiële uitvoering van zijn verbintenissen opdraagt, heeft geen karakter van openbare orde.

Buiten de gevallen, waarin de wet anders bepaalt, en het geval waarin de aangegane verbintenis daarvoor teniet zou worden gedaan, kunnen de partijen bij een contract geldig vooraf overeenkomen, dat de schuldenaar niet zal instaan voor de zelfs opzettelijke fout van zijn aangestelden.

Behoudens sommige uitzonderingen verbiedt geen enkele wetsbepaling aan de contractsluitende partijen overeen te komen, dat een van hen niet zal instaan voor haar persoonlijke zware fout of de zware fout van haar aangestelden.

2. Al kan de tegen een dispositief gerichte voorziening, zelfs gegrond zijnde, niet leiden tot cassatie van een ander dispositief dat onderscheiden is, zijn twee dispositieven van een vonnis, die elk over een tussen partijen betwist punt beslist, enkel onderscheiden

wat de omvang van de cassatie aangaat, indien tegen elk ervan individueel een voorziening door een van de partijen bij het geding in cassatie kan ingesteld worden.

N.V. Manège sur la Fontaine t./Martens.

Gelet op het bestreden vonnis, op 28 september 1957 in laatste aanleg gewezen door de rechtbank van Koophandel te Luik;

Overwegende dat uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan blijkt dat verweerder met aanlegster verbonden was door een «contract van voertuigstalling», dat de ten verzoeken van de eerste ingestelde vordering strekt tot de veroordeling van de tweede om hem schadevergoeding te betalen voor de reparatie van de beschadiging die een aangestelde van aanlegster door zijn schuld aan de wagen van verweerder zou veroorzakt hebben bij het overbrengen, door middel van een lastenlift van bedoeld voertuig van de gelijkvloerse verdieping naar de verdieping van de door aanlegster gedreven garage;

Overwegende dat de rechter over de grond verklaart dat verweerders nadeel te wijten is aan een fout van de aangestelde van aanlegster en verweerder zijn vordering toewijst;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 6, 1101, 1131, 1133, 1134, 1147, 1150, 1151, 1152, 1153, 1172, 1174, 1245, 1319, 1320, 1322, 1382, 1383, 1384, inzonderheid 1384, lid 3, 1735, 1782, 953, 1994 van het Burgerlijk wetboek, 1, 2, 13, 53, 54, 61, 63 van de wetten op de handelsvennootschappen, samengeschaeld bij het Koninklijk besluit van 30 november 1935, 97 van de Grondwet, doordat het bestreden vonnis, in strijd met de door aanlegster regelmatig genomen conclusies, beslist, zonder trouwens zijn uitlegging hoe dan ook te rechtvaardigen, dat de door aanlegster ingeroepen clausule van de algemene voorwaarden voor

voertuigenstalling, naar luid waarvan «de garage Majestic niet aansprakelijk is voor de beschadigingen die kunnen voortvloeien uit het verplaatsen van de wagens in de garage door toedoen van het personeel van het bedrijf voor de vereisten van de exploitatie en de dienst», tot gevolg heeft «verweerster (thans aanlegster) van alle verantwoordelijkheid in geval van zware fout harerzijds, ja zelfs in geval van opzet» te ontslaan, en om deze redenen tegen de openbare orde indruist,

dan wanneer deze uitlegging onverenigbaar is met de termen zelf van de clause en de bewijskracht daarvan schendt, vermits volgens haar tekst zelf, deze clause enkel het voorwerp heeft aanlegster, een handelsvennootschap die rechtspersoonlijkheid heeft, te ontslaan van haar verantwoordelijkheid wegens fouten, begaan door haar personeel, dit wil zeggen haar aangestelden, en niet wegens fouten begaan door haarzelf, dit wil zeggen de organen door toedoen waarvan zij handelt (inzonderheid schending van de artikelen 1245, 1319, 1320, 1322, 1384, lid 3, 1735, 1782, 1953, 1994 van het Burgerlijk wetboek, 97 van de Grondwet, 1, 2, 13, 53, 54, 61, 63 van de samengeschatelde wetten op de handelsvennootschappen, samengeschateld bij het Koninklijk besluit van 30 november 1935),

en dan wanneer geen enkele wetsbepaling aan een persoon verbiedt zich vrij te stellen van zijn verantwoordelijkheid wegens zelfs opzettelijke fouten die zijn aangestelden zouden kunnen begaan, zowel in de uitvoering van een contract als in extra-contractuele zaken (inzonderheid schending van de artikelen 6, 1101, 1131, 1133, 1134, 1147, 1150, 1151, 1152, 1153, 1172, 1174, 1245, 1382, 1383, 1384, inzonderheid 1384, lid 3, 1735, 1782, 1953, 1994 van het Burgerlijk wetboek en 97 van de Grondwet)

doordat het vonnis derhalve, door aan de litigieuze clause een draagwijdte toe te schrijven die met de termen ervan niet kan verenigd worden, en door toepassing ervan te weigeren om de reden dat zij tegen de openbare orde zou indruisen, de hierboven aangehaalde bepalingen geschonden heeft :

Overwegende dat het beginsel van de verantwoordelijkheid van de schuldenaar wegens fouten, begaan door zijn aangestelden aan wie hij de materiële uitvoering van zijn verbintenissen opdraagt, geen karakter van openbare orde heeft;

Dat buiten de gevallen waarin de wet anders bepaalt en het geval waarin de aangeane verbintenis daardoor te niet zou worden gedaan, de partijen bij een contract geldig vooraf kunnen overeenkomen dat de schuldenaar niet zal instaan voor de zelfs opzettelijke fout van zijn aangestelden;

Overwegende dat volgens het bestreden vonnis, de clause van vrijstelling van verantwoordelijkheid die aanlegster aan verweerders vordering tegengeworpen heeft, luidt in de in het middel aangehaalde termen;

Overwegende dat het vonnis, om te beslissen dat bedoelde clause wegens de algemeenheid van haar termen tegen de openbare orde indruist, zonder hietoe enige reden op te geven, deze clause uitlegt als betekend dat zij «verweerster — hier aanlegster — vrijstelt van elke verantwoordelijkheid in geval van zware fout harerzijds, ja zelfs in geval van opzet»;

Overwegende dat het zodoende van dit beding een uitlegging verstrekt die met de termen ervan onverenigbaar is, naardien deze termen enkel bewijzen dat het tot voorwerp heeft de verantwoordelijkheid van aanlegster te doen vervallen voor de fouten van haar aangestelden, niet voor de fouten begaan door haarzelf, dit wil zeggen, daar zij een rechtspersoon is, door haar organen;

Dat dienvolgens het bestreden vonnis, door de toe-

passing van de litigieuze clause te weigeren om de reden dat zij tegen de openbare orde indruist als aanlegster ontslaande van elke verantwoordelijkheid in geval van zware fout of zelfs van opzet in haren hoofde, de in het middel aangeduide wetsbepalingen schendt;

Gelet op het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 6, 1101, 1131, 1133, 1134, 1147, 1150, 1152, 1153, 1172, 1174, 1245, 1382, 1383, 1384, inzonderheid 1384, lid 3, 1735, 1782, 1953, 1994 van het Burgerlijk wetboek, 1, 2, 13, 53, 54, 61, 63 van de wetten op de handelsvennootschappen samengeschateld bij het Koninklijk besluit van 30 november 1935, 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis toepassing weigert van de door aanlegster ingeroepen clause van de algemene voorwaarden, naar luid waarvan «de garage Majestic niet aansprakelijk is voor de beschadigingen die kunnen voortvloeien uit het verplaatsen van de wagens in de garage door toedoen van het personeel van het bedrijf voor de vereisten van de exploitatie en de dienst», om de reden dat «althans een langdurige nalatigheid ten laste van de eigenaar of van zijn aangestelden de zware fout uitmaakt die de clause tot vrijstelling van verantwoordelijkheid krachteloos maakt»,

dan wanneer geen enkele wetsbepaling in principe aan de partijen bij een contract verbiedt overeen te komen dat een der partijen niet zal instaan voor haar zware fout of die van haar aangestelden, noch dergelijke clause krachteloos verklaart in zover zij zodanige zware fouten dekt (inzonderheid schending van de artikelen 6, 1101, 1131, 1133, 1134, 1147, 1150, 1151, 1152, 1153, 1172, 1174, 1245, 1235, 1282, 1953, 1994 en voor zoveel als nodig, 1382, 1383, 1384, inzonderheid 1384, lid 3, van het Burgerlijk wetboek),

dan wanneer althans geen enkele wetsbepaling verbiedt dat iemand zich vrijstelt van de fouten, zelfs opzettelijke, van zijn aangestelden, en dan wanneer de door het bestreden vonnis aangenomen redenen het niet mogelijk maken te bepalen of hij geweigerd heeft de litigieuze clause toe te passen wegens een zware fout van aanlegster zelve of wegens een zware fout van haar aangestelden, aldus het Hof in de onmogelijkheid stellend de wettelijkheid der beslissing na te gaan (schending van de in het middel hierboven aangeduide bepalingen),

dan wanneer het bestreden vonnis derhalve de bovenaangeduide bepalingen geschonden heeft :

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat, waar het zegt «dat althans een langdurige nalatigheid ten laste van de eigenaar of van zijn aangestelden de zware fout uitmaakt die de clause tot vrijstelling van verantwoordelijkheid krachteloos maakt», het bestreden vonnis impliciet doch zeker vaststelt dat de litigieuze clause de daarin omschreven vrijstelling ook doet slaan op de zware fout van de schuldenaar of zijn aangestelden;

Overwegende dat, in zover het beklagde vonnis een clause krachteloos verklaart waarbij de verantwoordelijkheid van een schuldenaar wegens zijn persoonlijke zware fout of de zware fout van zijn aangestelden opgeheven wordt, het naar recht faalt, aangezien geen enkele wetsbepaling, op sommige ter zake vreemde uitzonderingen na, aan de contractsluitende partijen verbiedt overeen te komen dat een van hen niet zal instaan voor haar persoonlijke zware fout of de zware fout van haar aangestelden;

Dat het eerste onderdeel van het middel gegrond is;

Overwegende dat verweerder vóór de rechter over de grond bij regelmatige conclusies betwist had met aanlegster omtrent de door haar ingeroepen clause

van vrijstelling van verantwoordelijkheid overeenkomen te zijn, en de rechtbank uitdrukkelijk verzocht had « vast te stellen dat er geen enkele uitdrukkelijke overeenkomst bestaat waarbij verweerster van haar verantwoordelijkheid ontslagen wordt »;

Overwegende dat de rechtbank, door uitspraak te doen zoals zij gedaan heeft, deze conclusie van verweerder impliciet doch noodzakelijk verworpen heeft;

Overwegende dat, al kan de tegen een dispositief gerichte voorziening, zelfs gegrond zijnde, niet leiden tot verbreking van een ander dispositief dat onderscheiden is, twee dispositieven van een vonnis, die elk over een tussen partijen betwist punt beslissen, enkel onderscheiden zijn, wat de omvang van de verbreking aangaat, indien tegen elk ervan individueel een voorziening kan ingesteld worden door een van de partijen bij het geding in cassatie;

Overwegende dat ten deze tegen het dispositief betreffende het bestaan van de clausule van vrijstelling van verantwoordelijkheid een voorziening kan ingesteld worden, noch door aanlegster, met wier conclusies het overeenkomt, noch door verweerder, die geen belang erbij heeft zich te voorzien, gelet op de te zijnen bate uitgesproken veroordelende beslissing;

Dat derhalve de verbreking niet enkel op de veroordelende beslissing dient te slaan, doch op het dispositief betreffende het bestaan van de clausule van vrijstelling;

Om die redenen,

en zonder dat er termen aanwezig zijn tot het onderzoeken van het tweede onderdeel van het tweede middel, noch van het derde middel,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van koophandel te Verviers.

NOOT: Verg. in verband met dit belangrijk cassatie-arrest o.a. de op 16 september 1957 door Procureur-generaal Hayoit de Termicourt gehouden rede over « Bedrog en grove schuld op het stuk van niet nakoming van contracten », R.W. 1957-'58, 65 v.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 7 september 1959.

Voorzitter: M. Louveaux.

Raadsheer-verslaggever: M. Valentin.

Advocaat-generaal: M. De Lange.

Deskundige in strafzaken. — Verplichting op straf van nietigheid de wettelijke eed af te leggen vooraleer de uitoefening van zijn taak aan te vatten. — Het nietige verslag geldt ook niet als gewone inlichting.

Krachtens artikel 44, lid 2 van het Wetboek van Strafvordering, gewijzigd bij de wet van 3 juli 1957, moet de in strafzaken aangestelde deskundige de eed afleggen vooraleer de uitvoering van zijn taak aan te vatten. Deze bepaling is van openbare orde en de hierbij voorgeschreven formaliteit is substantieel.

De door de deskundige onder aan zijn verslag gestelde formule van de wettelijke eed volstaat niet

om van de naleving van deze substantiële formaliteit te doen blijken. Het verslag van een deskundige, die de vorenbedoelde wetsbepaling niet in acht neemt is nietig, zelfs als gewone inlichting.

Venier t./ Covre.

Gelet op het bestreden vonnis, op 9 februari 1959 in hoger beroep gewezen door de correctionele rechtbank te Dinant;

I. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing, gewezen over de publieke vordering:

a) ingesteld tegen Mio Elena;

Overwegende dat aanlegster geen hoedanigheid heeft om zich te voorzien tegen de beslissing waarbij een medebeklaagde vrijgesproken is;

b) ingesteld tegen aanlegster;

Over het middel, van ambtswege afgeleid uit de schending van artikel 44, lid 2, van het Wetboek van Strafvordering, vervangen door het enig artikel van de wet van 3 juli 1957, doordat het bestreden vonnis steunt op het verslag van deskundige Bovesse, dan wanneer uit geen enkel stuk van de rechtspleging waarop het Hof vermag acht te slaan blijkt dat deze deskundige de wettelijke eed afgelegd heeft vooraleer met de uitvoering van zijn taak een aanvang te maken:

Overwegende dat blijkens de stukken van de rechtspleging, bij vonnis gewezen op 23 september 1958 door de rechtbank van politie van het kanton Florennes, de heer Jean Bovesse als deskundige aangesteld is;

Overwegende dat, volgens een door de griffier van voormelde rechtbank opgemaakte akte, deskundige Bovesse op 25 november 1958 een verslag neergelegd heeft dat onder rangnummer 14 bij het dossier gevoegd is en in het borderel van de stukken van het onderzoek vermeld staat;

Overwegende dat naar luid van artikel 44, lid 2, van het Wetboek van Strafvordering, vervangen door het enig artikel van de wet van 3 juli 1957, de in strafzaken aangestelde deskundige de eed moet afleggen vooraleer de uitvoering van zijn taak aan te vatten; dat deze bepaling van openbare orde is en dat de formaliteit die zij voorschrijft substantieel is;

Overwegende dat uit geen enkel stuk van de rechtspleging waarop het Hof vermag acht te slaan blijkt dat deskundige Bovesse, die op de terechtzitting niet gehoord is, vóór de expertiseverrichtingen de wettelijke eed afgelegd heeft; dat de door de deskundige onderaan zijn verslag gestelde formule van bewuste eed niet volstaat in strafzaken om van het naleven van deze substantiële formaliteit te doen blijken;

Overwegende dat het verslag, opgemaakt door een deskundige die de wettelijke eed niet afgelegd heeft vooraleer zijn taak aan te vatten nietig is, zelfs als gewone inlichting;

Overwegende dat, zoals de eerste rechter, de rechter in hoger beroep het expertiseverslag niet geweerd heeft uit de elementen waarmee hij zijn overtuiging heeft gevormd en, integendeel, uitdrukkelijk op dit nietig verslag gesteund heeft;

Waaruit volgt dat het bestreden vonnis de in het middel aangeduide wetsbepaling geschonden heeft;

II. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing, gewezen over de tegen aanlegster ingestelde burgerlijke vordering:

Overwegende dat de verbreking van de beslissing over de publieke vordering de vernietiging met zich brengt van de beslissing over deze burgerlijke vordering, die het gevolg van de eerste is;

Om die redenen:

En zonder acht te slaan op de door aanlegster voor-

gestelde middelen welke, al waren zij gegrond, niet tot een verbreking zonder verwijzing zouden kunnen leiden;

Verbreekt het bestreden vonnis, enkel in zover daarbij uitspraak gedaan is over de publieke en burgerlijke vordering ingesteld ten laste van aanlegster, en het deze tot de kosten veroordeelt;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Laat de kosten de Staat ten laste;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de correctionele rechtbank te Namen, zitting houdend in hoger beroep.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 18 september 1959.

Eerste voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever: M. Louveaux.

Procureur-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten: Mrs. Van Leynseele en della faille d'Huyssse.

Maatschappelijke zekerheid. — Toepasselijkheid van art. 2 van het wetsbesluit van 24 december 1944, ongeacht de hoofdzakelijke of bijkomende aard en de duur der arbeidsprestaties. — Betekenis van bestuurlijke onderrichtingen.

De uitdrukkelijke en duidelijke bepaling van artikel 2 van het wetsbesluit van 28 december 1944 maakt voor wat betreft de toepasselijkheid van het ingevoerd stelsel van maatschappelijke zekerheid geen onderscheid tussen de werknemers, hetzij naargelang van de in hoofdzaak of als bijkomende betrekking uitgevoerde werkprestaties, hetzij naargelang van de duur per dag van die prestaties.

Bestuurlijke onderrichtingen kunnen een wetsbepaling niet wijzigen of er geen bindende uitlegging aan geven.

R.M.Z. t./ V.z.w.d. Kortrijk Sport.

Gelet op het bestreden vonnis door de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk op 3 april 1958 in hoger beroep gewezen;

Gelet op het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 2, 3 en 12 van de Besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid van de arbeiders, zoals zij gewijzigd werden bij de artikelen 2 der wet van 27 maart 1951 en 2 van de Besluitwet van 6 september 1946,

doordat het bestreden vonnis, na vastgesteld te hebben dat het contract dat zekere Berry aan verweerster verbond wel als een contract van verhuring van arbeid of diensten diende te worden aangezien, nochtans eisers vordering, strekkende tot betaling van verweerster van de bijdragen voor maatschappelijke zekerheid verschuldigd op het loon door verweerster aan Berry betaald, afwijst, om de redenen dat eiser niet bewijst dat de arbeidsprestaties van Berry gemiddeld meer dan twee uren daags overtreffen en dat de lonen voor werkprestaties van korten duur niet aan de wetsbepalingen betreffende de maatschappelijke zekerheid zijn onderworpen, wat onjuist is:

Overwegende dat het bestreden vonnis beslist: 1° dat eisers vordering verjaard is wat betreft de bijdragen, bijslagen en rente geëist voor het eerste kwartaal 1952, dispositief hetwelk door de voorziening niet wordt aangevochten; 2° dat, in strijd met de conclusies

van verweerster, het contract dat deze laatste met haar trainer Berry bindt geen verhuring van nijverheid, echter wel een verhuring van arbeid of diensten uitmaakt; 3° dat de bijdragen aan de sociale zekerheid slechts verschuldigd zijn wanneer de arbeidsprestaties, ingevolge een arbeids- of dienstcontract geleverd, een gemiddelde duur van twee uur daags overschrijden en, daar aanlegger niet bewijst dat ten deze zulks het geval was, de vordering dient afgewezen te worden;

Over de grond van niet ontvankelijkheid tegen het middel gericht omdat de schending van de artikelen 28 en 97 van de Grondwet niet wordt ingeroepen:

Overwegende dat eiser het vonnis verwijft te hebben beslist, in weerwil van de artikelen 2, 3 en 12 van de Besluitwet dd. 28 december 1944, dat deze bepalingen niet van toepassing waren op arbeidsprestaties van korte duur, zelfs zo zij geleverd worden ingevolge een arbeids- of bedieningscontract; dat indien deze schending bewezen is, zij volstaat om de verbreking van het aangevochten dispositief tot gevolg te hebben;

Dat de grond van niet ontvankelijkheid niet kan aangenomen worden;

Over het middel:

Overwegende dat het toepassingsgebied van het stelsel van de maatschappelijke zekerheid, ingevoerd door de besluitwet van 28 december 1944, omschreven wordt door artikel 2, overeenkomstig hetwelk die besluitwet onmiddellijk van toepassing is voor alle door een contract van dienstverhuring verbonden werknemers en werkgevers behoudens voor bepaalde categorieën die het opsomt en waaronder de trainers niet voorkomen, waarmee zij door een arbeids- of bedieningscontract verbonden zijn;

Dat die uitdrukkelijke en duidelijke bepaling geen onderscheid maakt, wat betreft de toepasselijkheid van gemeld stelsel, tussen die werknemers, hetzij naar gelang van in hoofdzaak of als bijkomende betrekking uitgevoerde arbeidsprestaties, hetzij naar gelang van de duur per dag van die prestaties;

Overwegende dienvolgens dat de rechter zijn beslissing niet wettelijk kon rechtvaardigen door bestuurlijke onderrichtingen, waarbij aan het stelsel der maatschappelijke zekerheid worden onttrokken de werknemers waarvan de arbeidsprestaties gewoonlijk de duur van twee uur niet overschrijden; dat inderdaad bestuurlijke onderrichtingen niet vermogen een wetsbepaling te wijzigen of een bindende uitlegging ervan te geven;

Dat het middel gegrond is;

En overwegende dat de verbreking dient te slaan op het dispositief van het vonnis hetwelk het hoger beroep ontvankelijk verklaart en, in strijd met de conclusies van verweerster, beslist dat het contract waarbij deze met haar trainer gebonden is, een arbeids- of dienstcontract uitmaakt, welk dispositief, — daar geen der partijen een ontvankelijke voorziening ertegen vermocht in te stellen, — ten aanzien van de uitgebreidheid van de verbreking niet onderscheiden is van het bestreden dispositief;

Om deze redenen:

Verbreekt het bestreden vonnis behoudens in zover het beslist dat de vordering verjaard is wat aangaat de bijdragen betreffende het eerste kwartaal 1952;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster tot de drie vierden en eiser tot het overige van de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de rechtbank van eerste aanleg te Brugge zetelende in hoger beroep.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 25 november 1959.

Voorzitter : M. Mast.
Raadsheren : M.M. Buch en Mees.
Auditeur : M. Similion.
Advocaat : Mr. M. Marinower.

Terubetaling van niet verschuldigde sommen.

Tot terugbetaling van eerderevermelde sommen kan slechts worden gedwongen overeenkomstig artikel 3 van de domaniale wet van 22 december 1949, die luidt : « ieder aan de Staat of aan Staatsorganismen verschuldigde som waarvan de terugbetaling nagestreefd wordt door het bestuur der domeinen, mag door middel van dwangschrift ingevorderd worden. »

Krachtens artikelen 222 en 224 van het Wetboek van de registratierechten, behoren de geschillen die kunnen ontstaan betreffende de terugbetaling van niet-verschuldigde sommen tot de bevoegdheid van de hoven en rechtbanken.

Derhalve is de Raad van State niet bevoegd terzake.

Vervloet t/ Minitier van Volksgezondheid
en van het Gezin.

Arrest N° 7432.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de akten waarbij de Minister van Volksgezondheid en van het Gezin op 19 februari 1957 de terugbetaling vordert van de som van 82.898 frank en op 23 februari 1957 die van de som van 7.500 frank;

Overwegende dat de aanvaardingscommissie voor politieke gevangenen en hun rechthebbenden te Antwerpen bij beslissing dd. 1 maart 1948, het recht van verzoeker op de titel van politieke gevangene en op de gunst van het statuut erkende; dat de Belgische Staat, bij toepassing van artikel 36 van het besluit van de Regent dd. 27 maart 1948 op 28 november 1951 de herziening van die beslissing vroeg; dat de aanvaardingscommissie te Antwerpen op 28 januari 1952 haar beslissing dd. 1 maart 1948 te niet deed en besliste dat verzoeker geen recht had op de titel van politieke gevangene en op de gunst van het statuut; dat die beslissing op 27 september 1954 door de aanvaardingscommissie van beroep van de politieke gevangenen en hun rechthebbenden werd bevestigd; dat die beslissing op 9 oktober 1954 aan verzoeker is betekend en in kracht van gewijsde is gegaan; dat de tegenpartij op grond van die beslissing op 19 februari 1957 van verzoeker de terugbetaling vorderde van de som van 82.898 frank die hij « ten onrechte ontvangen had als buitengewone en bijkomende vergoeding, toegekend in uitvoering van de beslissing dd. 1 maart 1948 van de aanvaardingscommissie van de politieke gevangenen te Antwerpen »; dat de tegenpartij op 23 februari 1957, « in aansluiting met het verzoek tot terugbetaling van 82.898 frank », ook de terugbetaling vorderde van de som van 7.500 frank die aan verzoeker werd uitbetaald door het Nationaal Werk voor Oudstrijders bij toepassing van de besluitwet van 25 april 1945 betreffende het verlenen van een onmiddellijke hulp aan gerepatrieerde politieke gevangenen;

Overwegende dat de tegenpartij doet gelden dat de Raad van State ter zake niet bevoegd is om reden

dat geschillen betreffende schuldvorderingen van de Staat onder de gewone rechter ressorteren;

Overwegende dat de terugbetaling van de som van 82.898 frank steunt op de intrekking van de erkenning van verzoeker als politieke gevangene; dat geen wet de aanvaardingscommissie van beroep bevoegd maakt uitspraak te doen over de gelijke gevolgen van haar beslissing betreffende de hoedanigheid van politieke gevangene; dat de teruggevorderde som van 7.500 frank niet werd uitbetaald ingevolge de beslissing van een administratief rechtscollege houdende erkenning van het recht van verzoeker op de hoedanigheid van politieke gevangene, als bedoeld in de wet van 26 februari 1947;

Overwegende dat verzoeker tot terugbetaling van eerderevermelde sommen slechts kan worden gedwongen overeenkomstig artikel 3 van de domaniale wet van 22 december 1949; dat volgens die bepaling « ieder aan de Staat of aan Staatsorganismen verschuldigde som waarvan de invordering nagestreefd wordt door het bestuur der domeinen, door middel van dwangschrift mag ingevorderd worden »; dat krachtens artikelen 222 en 224 van het Wetboek van de registratierechten, de geschillen die kunnen ontstaan betreffende de terugbetaling van niet-verschuldigde sommen tot de bevoegdheid der hoven en rechtbanken behoren; dat de Raad van State derhalve niet bevoegd is terzake,

Besluit :

Artikel 1.

Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

Kamer van Inbeschuldigingstelling. — 23 dec. 1959.

Voorzitter: M. Gerniers.
Raadsheren : M.M. De Groote en Soenens.
Advocaat-generaal : M. Matthys.
Advocaat : Mr. Smetryns.

Hoger beroep van verdachte tegen een beschikking van de Raadkamer. — Vereisten voor de ontvankelijkheid ervan.

Bij afwezigheid van conclusies, waarbij verdachte de onbevoegdheid uitdrukkelijk heeft opgeworpen van de onderzoeksrechter, de raadkamer of de correctionele rechtbank, naar dewelke zijn verwijzing gevorderd wordt, is zijn hoger beroep tegen de beschikking tot verwijzing van dit onderzoeksgerecht niet ontvankelijk.

De Petter H.

De Procureur-generaal bij het Hof van beroep te Gent;

Gezien de stukken der strafrechtspleging in de zaak van

De Petter Herman, geboren te Denderleeuw, op 16 juli 1943, zoon van Marcel en van D'Haeseleer Josephina Romania, ongehuwd, fabriekwerker, gehuisvest te Denderleeuw, Bosstraat, nr. 10, thans aangehouden;

Verdacht van : te Denderleeuw, op 1 november 1959, tweemaal :

a) Bij nacht, met het oogmerk om een der bij de

artikelen 510, 511 en 512 van het Strafwetboek voorziene feiten te plegen, de brand te hebben gestoken in welke voorwerpen ook, derwijze geplaatst dat zij de brand konden overbrengen op de zaak die hij wilde vernietigen, namelijk in alle zelfs onbewoonde plaatsen, indien de dader op grond van de omstandigheden moest vermoeden dat zich daar op het ogenblik van de misdaad een of meer personen bevonden;

b) Bij nacht, brand te hebben gestoken, hetzij in de voorwerpen bij art. 510 van het Strafwetboek aangeduid, doch buiten de gevallen bij dat artikel voorzien, hetzij in wouden, bossen, kreupelhout of vruchten te velde, namelijk in een schuur en in een stal toebehorend aan De Petter Franciscus;

Gezien de beschikking gewezen door de raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde op 4 december 1959, waarbij, op eensluidende schriftelijke vordering van de Procureur des Konings bij deze rechtbank;

1. Verklaard wordt dat «de telastleggingen sub. litteris A en B dezelfde feiten betreffen, welke uiteindelijk dienen te worden omschreven zoals voorzien sub littera B, d.i. derhalve;

te Denderleeuw, op 1 november 1959, tweemaal : Bij nacht, brand te hebben gestoken, hetzij in de voorwerpen bij artikel 510 van het Strafwetboek aangeduid, doch buiten de gevallen bij dat artikel voorzien, hetzij in wouden, bossen, kreupelhout of vruchten te velde, met name : in een schuur en in een stal, toebehorende aan De Petter Franciscus; misdaad voorzien en gestraft met een criminele straf van ten hoogste vijftien jaar tot twintig jaar dwangarbeid bij artikelen 511, alinea 1, en 513, alinea's 1 en 3 van het Strafwetboek;

2. Voornoemde verdachte, bij aanneming van verzachtende omstandigheden, voortspruitende uit de afwezigheid van vroegere veroordelingen en in staat van preventieve hechtenis, naar de correctionele rechtbank te Oudenaarde verwezen heeft, wegens de telastlegging B, hierboven omschreven, bij toepassing van artikel 2 der wet van 4 oktober 1867, zoals het door art. 3 der wet van 23 augustus 1919, en het enig artikel der wet van 19 maart 1956 gewijzigd werd;

3. Ten slotte verklaard wordt dat er nopens de feiten omschreven onder littera A niet meer diende te worden beslist;

Gezien de akte van 5 december 1959, waarbij verdachte tegen voormelde beschikking in hoger beroep komt;

Overwegende dat dit hoger beroep niet ontvankelijk is;

Overwegende inderdaad dat, behoudens het uitzonderlijk geval voorzien bij artikel 539 van het Wetboek van Strafvordering, de verdachte het recht tot hoger beroep, ook «verzet» genoemd, en door artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering uitsluitend aan de Procureur des Konings of aan de burgerlijke partij verleend, te zijnen gunste niet kan invoeren (Cass. 21 december 1931 Pas. 1932, I, 16 en R.D.P. 1932, 67; Gent (K.I.) 22 november 1927, R.D.P. 1928, 477; Luik (K.I.), 19 maart 1931; R.D.P. 1931, 586; Brussel (K.I.) 17 november 1933; R.D.P. 1933, 1095; Luik (K.I.), 28 mei 1935; R.D.P. 1935, 551; Brussel (K.I.), 15 maart 1951, R.D.P. 1950/1951, 1188 en de opmerkingen van substituut Procureur-generaal Perrichon; zie, ook R. P.D.B. Tw. Procédure pénale, nrs 437 tot 439; J. Simon; «Strafvordering», blz. 298 nrs 572 tot 574; Braas, «Précis Proc. pén.» blz. 391, nr. 484 en blz. 392 nrs 485 en 486; noot van Screvens sub. Corr. Luik, 16 maart 1948 J. T. 1948, 362; Gent (K.I.), 14 augustus 1952, in zake Kimpe Henricus, en 3 februari 1953, in

zake Schüller; François (beide arresten niet gepubliceerd);

Overwegende dat vóór de raadkamer verdachte tot de onbevoegdheid noch van dit onderzoeksgerecht, noch van de onderzoeksrechter heeft geconcludeerd;

Gelet op de artikelen 135, 217 en volgende, 539 van het Wetboek van Strafvordering, de wet van 19 augustus 1920, en de artikelen 13 en 24 der wet van 15 juni 1935 betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken;

Vordert :

Dat het aan het Hof, Kamer van inbeschuldigingstelling, moge behagen het hoger beroep van verdachte af te wijzen als zijnde niet ontvankelijk.

Gedaan op het Parket-generaal van Hof van beroep te Gent, op 9 december 1959.

Voor de Procureur-generaal,

De Advocaat-generaal,

(w.g.) J. Matthys.

Gelet op hierbovenstaande vordering; (...)

Overwegende dat de toepassing van artikel 539 Wetboek van Strafvordering onderstelt dat een exceptie van onbevoegdheid verworpen of aangenomen werd door de beschikking waartegen verzet ingesteld werd (Verbr. 8-5-1911, Pas. I, 238; R.P.D.B. V° Proc. Pénale n° 438; Luik K.I. 28-5-1935 R.D.P. 1935, blz. 991);

Overwegende dat waar bij het bestreden bevelschrift dd. 4-12-1959 der raadkamer van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Oudenaarde, geen enkel exceptie van onbevoegdheid aangenomen of verworpen werd, en uit geen enkel stuk van de strafrechtspleging blijkt dat de onbevoegdheid van de correctionele rechtbank vóór voormelde raadkamer opgeworpen werd, het beroep van beklaagde niet ontvankelijk is;

Om deze redenen :

en deze aangehaald in de vordering van het openbaar ministerie;

Gelet op de artikelen 135, 217 en volgende, 539 Wetboek van Strafvordering, 13 en 24 der wet van 15 juni 1935 met betrekking tot het gebruik der talen in gerechtszaken;

Het Hof, Kamer van Inbeschuldigingstelling, verklaart het beroep van beklaagde niet ontvankelijk; diensgevolge wijst het af.

NOOT : Men leze verder in ditzelfde nummer het vonnis in dezelfde zaak gewezen door de correctionele rechtbank te Oudenaarde op 7 januari 1960, betreffende de door verdachte ingeroepen onbevoegdheid of niet ontvankelijkheid die hij echter nagelaten had, bij schriftelijke conclusiën, vóór de raadkamer op te werpen, toen dit onderzoeksgerecht door het O.M. er toe gevorderd werd de verdachte naar de correctionele rechtbank te verwijzen, verzuim waardoor zijn hoger beroep tegen de beschikking tot verwijzing van de raadkamer door de Kamer van Inbeschuldigingstelling niet ontvankelijk moest worden verklaard.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE GENT

6e Kamer. — 30 december 1958.

Voorzitter : M. Lefebvre.

Raadsheren : M.M. De Clercq en Moerenhout.

Advocaat-generaal : M. Ely.

Advocaten : Mrs. Vanderlinden en Devos.

Schriftvervalsing. — Vereisten voor de strafbaarheid krachtens art. 193 S.W. — Mogelijkheid van schade.

De stelling, dat voor de strafbaarheid van valsheid in geschriften naast het bedrieglijk opzet ook het oogmerk om te schaden moet aanwezig zijn, druist regelrecht in tegen de tekst van artikel 193 S.W., waarin het voegwoord « of » gebruikt is.

Naast het bedrieglijk opzet of het oogmerk om te schaden moet de mogelijkheid van een schade bewezen zijn. Over de mogelijkheid van schade door het vervalsen o.a. van een datum : zie nader het arrest.

O.M. t./ Van Cauwenberghe t./ Carael.

Overwegende dat Carael Albert als verdachte en het Openbaar Ministerie tijdig en regelmatig beroep ingesteld hebben;

Overwegende dat het Openbaar Ministerie de bevestiging vordert van het bestreden vonnis;

Overwegende dat de eerste rechter terecht heeft aangenomen dat het feit B niet bewezen was ten overstaan van de verdachte Van Cauwenberghe; dat het inderdaad niet uitgemaakt is of de aangegane leningen voor zijn handel bestemd waren of voor het bouwen van zijn woonhuis;

Overwegende dat de eerste rechter insgelijks terecht de betichtingen C, D en E alsook de betichting A waarvan zij bestanddelen uitmaken ten laste van beklaagde Van Cauwenberghe heeft weerhouden;

Overwegende dat de beklaagde Van Cauwenberghe, na te hebben toegegeven dat hij de verklaring nader beschreven in de dagvaarding ondertekend heeft rond 20 maart 1956 en niet op 15 februari 1956, voorhoudt dat de wettelijke voorwaarden van valsheid in geschriften niet verenigd zijn en dat benevens het bedrieglijk opzet ook het oogmerk om te schaden moet aanwezig zijn;

Overwegende dat deze stelling die regelrecht in strijd is met de tekst van artikel 193 van het Strafwetboek waarin het voegwoord « of » wordt gebruikt reeds meermaals verworpen werd door het Hof van Verbreking, onder meer op 6 maart 1893, Pas. 1893, I, 114; op 7 april 1924, Pas. 1924, I, 290; op 28 januari 1942, Pas. 1942, I, 21, en ook door de rechtsleer (Hoor-naert, Faux en écritures, n° 49);

Overwegende echter dat benevens het bedrieglijk opzet of het oogmerk om te schaden de mogelijkheid van een schade moet bewezen zijn;

Overwegende dat verdachte Van Cauwenberghe staande houdt dat de verklaring van stuk 12 een onderhandse akte is die bij toepassing van artikel 1328 van het Burgerlijk Wetboek geen datum heeft tegenover derden, namelijk de schuldeisers en de curator, zodat het zonder belang zou zijn dat de datum ervan vals is; dat artikel 1328 echter niet toepasselijk is in de handelszaken (De Page, III, n° 794; Fredericq, I, n° 155);

Overwegende dat de mogelijkheid van de schade ter zake onbetwistbaar is vermits reeds tijdens het onderzoek de raadsman van de tweede beklaagde Carael aan de Onderzoeksrchter het in beslag genomen vals stuk

terugvroeg om er gebruik van te maken in een geding vóór het Hof te Gent (stuk 45 en 48);

Overwegende dat het ook ten onrechte is dat verdachte Van Cauwenberghe aanvoert dat de gepleegde vervalsing namelijk het aanbrengen van een vroegere datum 15 februari 1956 in de plaats van de echte datum 20 maart 1956, geen schade kon berokkenen omdat Van Cauwenberghe op 28 februari 1956 in faling werd verklaard, omdat het tijdstip der schorsing van betaling op 28 augustus 1955 werd bepaald en omdat de rechtbank van Koophandel te Aalst, bij vonnis dd. 14 juni 1957 in een geding tussen de tweede verdachte en de curator van de faling geoordeeld heeft dat deze onderhandse akte in werkelijkheid een in betaling geving was en op grond van artikel 445 van het Wetboek van Koophandel niet tegenstelbaar is aan de massa van de faling;

Dat tegen gezegd vonnis inderdaad beroep werd aangetekend en dat ten andere door artikel 444 en 445 van het Wetboek van Koophandel een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen de daden gesteld door de gefailleerde na de faling die alle van rechtswege nietig zijn en deze gesteld na het tijdstip der schorsing van betaling waarvan slechts bepaalde daden en mits zekere voorwaarden nietig zijn en niet tegenstelbaar aan de massa;

Overwegende dat de gefailleerde zeer goed wist dat hij na de faling geen rechtsgeldige verbintenissen meer kon aangaan;

Dat zijn uitleg dat hij geen aandacht heeft geschonken aan de datum van het stuk dat hij ondertekende dan ook niet opgaat; dat zijn bedrieglijk opzet namelijk het verschaffen van een wederrechtelijk voordeel aan de tweede verdachte Carael en aan zich zelf bewezen is vermits Van Cauwenberg (stuk 21) zelf bekende « de beambte van Carael heeft mij ook gezegd dat ik » gerust deze verklaring mocht ondertekenen en dat » zij misschien de enige mogelijkheid inhield om later » terug in het bezit van mijn auto te komen »;

Overwegende dat uit het onderzoek en bij de behandeling der zaak vóór het Hof gebleken is dat de feiten ten laste gelegd van de tweede verdachte, met de door de eerste rechter aangebrachte verbetering als bewezen voorkomen;

Overwegende dat de door de eerste rechter opgelegde straffen als rechtmatig voorkomen en derhalve dienen te worden bevestigd;

Overwegende dat het bestreden vonnis nochtans ten onrechte heeft nagelaten de bij artikel 583 van het Wetboek van Koophandel opgelegde inlassing en bekendmaking te bevelen; dat anderzijds de misdrijven gepleegd door de veroordeelden geen wijziging hebben toegebracht aan de detentie of aan het feitelijk bezit van de wagen Opel maar er toe strekten het bewijs te leveren dat de partij Carael de auto niet onder zich had als houder ter bede (détenteur précaire) maar de bezitter ervan was animo domini; dat het dan ook volstaat de vervalste stukken n° 271/58 en 44/59 verbeurd te verklaren; dat door het bevelen van de terugbrenging in de massa van de schuldeisers van de wagen Opel, de eerste rechter een maatregel heeft bevolen die verder strekt dan de teruggave bedoeld bij artikel 44 van het Strafwetboek;

Om deze redenen :

Gelet op de wetsbepalingen in het beroepen vonnis aangehaald en gelet daarenboven op artikel 472 van het Wetboek van Koophandel, artikel 140 der wet van 18 juni 1869, gewijzigd door artikel 2 der wet van 4 september 1891, artikel 211 van het Wetboek van Strafvordering, artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Het Hof,

Recht doende op tegenspraak;

Alle andere of strijdige besluiten als ongegrond verwerpend;

Ontvangt de ingestelde beroepen en erover beslissend;

Bevestigt het vonnis waartegen beroep in al zijn schikkingen mits deze wijzigingen nochtans :

1) dat de terugbrenging van de wagen Opel in de massa van de schuldeisers niet bevolen wordt,

2) dat met eenparige stemmen de inlassing bij uittreksel in het Staatsblad en in het dagblad «Het Laatste Nieuws» alleenlijk wegens eenvoudige banbreuk van het bestreden vonnis en van onderhavig arrest wordt bevolen op de wijze en in de vormen voorgespreven bij artikel 472 van het Wetboek van Koophandel op kosten van de veroordeelden en zonder dat de gunst der schorsing hierop toepasselijk is;

Verwijst de verdachte Van Cauwenberghe in de twee derden en de verdachte Carael in het overige derde der kosten van beroep gevallen aan de zijde van het Openbaar Ministerie.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 11 december 1958.

Voorzitter : M. P. De Preter.

Rechters : M.M. E. Ceulemans en R. Dillen.

Advocaten : Mrs. E. Van der Haegen en F. Bosmans.

Aanranding op de eerbaarheid en openbare zedenschennis. — Burgerlijke vordering tot schadevergoeding van de ouders en de minderjarige kinderen. — Bedragen der schadeloosstelling.

Ten gevolge van aanranding op de eerbaarheid en openbare zedenschennis ontstaat een morele schade, niet alleen in hoofde van de betrokken minderjarige kinderen zelf, maar eveneens in hoofde van hun ouders. Het bedrag dezer morele schade dient in billijkheid bepaald te worden.

Een vordering tot vergoeding der materiële schade voortspruitende uit dezelfde feiten is slechts gegrond indien deze materiële schade bewezen is.

D.B. t./ P.

Aangezien de eis van aanleggers ertoe strekt verweerder te horen veroordelen tot betaling van de som van 250.000 fr., verhoogd met de verwijntresten aan aanleggers ten titel van vergoeding der schade, opgelopen door hen zelf alsmede door hun minderjarige kinderen Rosa en Hilda, ingevolge de herhaalde misdrijven van aanranding der eerbaarheid en openbare zedenschennis door verweerder gepleegd en waarvan voornoemde kinderen de slachtoffers waren;

Aangezien, blijkens een voorgebracht uittreksel van een definitief vonnis van de correctionele rechtbank te Antwerpen het vaststaat dat verweerder zich meermaals heeft plichtig gemaakt aan : a) aanranding der eerbaarheid zonder geweld noch bedreigingen op de persoon of met behulp van de persoon van Rosa, minderjarig kind van aanleggers; b) openbare zedenschennis tegenover Rosa, voornoemd, en Hilda, beide minderjarige kinderen van aanleggers;

Aangezien dit tussengekomen strafrechterlijk vonnis gezag van gewijsde bekomen heeft;

Aangezien door aanleggers geen voldoende bewijs

voorgebracht wordt van het bestaan van enige materiële schade, welke ten hunnen nadele of ten nadele van hun kinderen zou veroorzaakt zijn door de door verweerder gepleegde misdrijven;

Aangezien, ondanks de bewering van aanleggers, het niet afdoend bewezen is dat tengevolge van de feiten, waaraan verweerder zich plichtig maakte, zij genoodzaakt werden hun kinderen uit de dorpsschool te verwijderen en hen in verschillende instellingen onder te brengen;

Aangezien evenwel tengevolge van de door verweerder gepleegde misdrijven een morele schade is ontstaan zowel in hoofde van beide aanleggers zelf als in hoofde van hun kinderen Rosa en Hilda;

Aangezien deze kinderen tengevolge van de feiten, waarvan zij het slachtoffer waren, op ernstige wijze werden gekrenkt in hun jeugdig zedelijkheidsgevoel;

Aangezien het voor beide kinderen, en in 't bijzonder voor Rosa, erg is dat hun kinderlijke onschuld, welke vóór de feiten vermoedelijk volstrekt ongerept was, zo vroegtijdig en vrij brutaal geschonden werd, en dat deze kinderen in een delikaat gerechtelijk onderzoek moesten betrokken worden;

Dat de zeer jeugdige leeftijd van de slachtoffers anderzijds van aard is om hen, mits de nodige omzichtigheid in acht genomen wordt, de feiten vrij vlug en hopelijk geheel te doen vergeten, zodat niets laat voorzien dat deze een blijvende storende invloed op hun zedelijke persoonlijkheid zouden uitoefenen;

Aangezien ook de ouders door zulke gebeurtenissen een ernstige zedelijke schade lijden, vermits hierdoor hun opvoedingstaak, die in deze tijd al zoveel toewijding en omzichtigheid vereist, op geniepige wijze ondermijnd wordt en een begrijpelijke kommer in hun gemoed teweeggebracht wordt, benevens de onaangename gevolgen van de ruchtbaarheid die aan zulke zaken eigen is;

Aangezien de morele schade, welke door de kinderen aldus opgelopen werd in billijkheid ex aequo et bono kan bepaald worden op : voor Rosa 10.000 frank en voor Hilda 2.000 frank;

Aangezien aanleggers ongetwijfeld zelf ernstig geschokt werden in hun eergevoel bij het vernemen der feiten op hun kinderen gepleegd en tengevolge waarvan de goede naam van hun gezin in opspraak werd gebracht;

Aangezien de aldus in hoofde van aanleggers ontstane morele schade in billijkheid ex aequo et bono kan bepaald worden op : voor aanlegger 3.500 frank en voor zijn echtgenote 3.500 frank;

Om deze redenen :

De Rechtbank, na erover beraadslaagd te hebben, Rechtdoende op tegenspraak,

Alle andere en verdere besluiten verwerpende,

Verklaart de eis van aanleggers ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond in de hiernabepaalde mate voor wat betreft de morele schadevergoeding;

Veroordeelt verweerder om te betalen ten titel van morele schadevergoeding, verhoogd met de verwijntresten vanaf de dagvaarding, aan aanlegger de som van 3.500 frank voor hem zelf, de som van 2.000 frank voor zijn dochter Hilda, en de som van 10.000 frank voor zijn dochter Rosa;

en aan zijn echtgenote de som van 3.500 frank;

Wijst aanleggers af van hun eis voor wat betreft de veroordeling van verweerder tot betaling van materiële schadevergoeding;

Veroordeelt verweerder tot de kosten des geding;

Verleent akte aan aanleggers dat zij elk het geding

in elk zijner delen en ten overstaan van elk der in zake zijnde partijen op meer dan 26.000 frank schatten wat aanleg en bevoegdheid betreft;

Verleent akte aan verweerder dat hij, voor zover aanlegger morele schade zou geleden hebben, hij zich gedraagt naar de wijsheid der Rechtbank.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

1e Kamer. — 27 januari 1960.

Voorzitter: M. Kesteloot.

Rechters: A. Desplenter en L. B. Vanden Bussche.
Advocaten: Mrs. Ghysaert en Moens.

Rijkspersoneel. — Schending van het statuut van dit personeel door de uitvoerende macht. — Geen schending van een burgerlijk recht. — Geen verhaal voor de burgerlijke rechtbank.

De rechterlijke macht is ten opzichte van de uitvoerende macht alleen bevoegd wanneer de betwisting een burgerlijk recht tot voorwerp heeft.

Alle daden van de regering die betrekking hebben op de begeving van een openbaar ambt vallen, door hun natuur zelf, buiten het gebied dat door het burgerlijk recht beheerst wordt.

Het statuut van het rijkspersoneel verleent waarborgen aan de ambtenaren doch geen burgerlijke rechten waarvan de schending een verhaal tot schadevergoeding voor de burgerlijke rechtbank mogelijk maakt.

Wanneer de regering deze waarborgen schendt, hebben de ambtenaren, sinds het inwerking treden van de wet van 23 december 1946, een politiek recht om een controle door de Staatsraad te laten uitoefenen over de daden van de regering die deze waarborgen schenden.

Lawaere t/ Belgische Staat.

Aangezien de eis ertoe strekt de Staat, op grond van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, te horen veroordelen aan eiser de vergoedingen te betalen van 57.119 frank en 150.000 frank, onderscheidenlijk wegens stoffelijke en zedelijke schade die de Staat aan eiser berokkende door hem op onrechtmatige wijze de bevordering tot adjunkt inspecteur bij het Bestuur van het Vervoer te weigeren;

Overwegende dat eiser inroept, dat het nadeel dat hem berokkend werd voortspruit uit de schending door verweerder van de rechten, hem toegekend door het K.B. van 2 oktober 1937, houdende Statuut van het Rijkspersoneel aangevuld door dit van 7 augustus 1939 en inzonderheid uit de schending van artikel 21 van laatstvermeld besluit; dat hij wegens zijn anciënniteit, krachtens de bepalingen van het statuut, rechtsgeldig als eerste kandidaat werd voorgedragen maar dat de minister de interpenetratie voorzien door artikel 21 lid I van het K.B. van 7 augustus 1939 schond door de specialisatie — die een onwettige beperking uitmaakte — in te roepen en een andere kandidaat te benoemen;

Overwegende dat verweerder, zonder zijn stelling omstandig te motiveren, inroept dat de rechtbank onbevoegd en de Staatsraad alleen bevoegd is om van de betwisting kennis te nemen;

Overwegende dat de rechterlijke macht ten opzichte van de uitvoerende macht slechts bevoegd is wanneer

de betwisting een burgerlijk recht tot voorwerp heeft; dat de rechtbank dus slechts bevoegd is voor zover blijkt dat de rechten, wier schending eiser inroept, burgerlijke rechten zijn, waarvan de schending gesanktionneerd is door een verhaal voor de burgerlijke rechtbank;

Overwegende dat de openbare ambtenaren, vóór de inwerkingtreding van de Koninklijke besluiten houdende hun Statuut, op een benoeming, een bevordering of op andere daden die de uitvoerende macht met betrekking tot hun ambt kon stellen, geen burgerlijk recht hadden; dat hun toestand ten opzichte van de uitvoerende macht een feitelijke toestand was die beheerst werd door de gebruiken (M. Vauthier, Sanction de la violation par l'Etat du Statut des fonctionnaires, Rev. crit. Jur. B 1955, blz. 16);

Overwegende dat de ambtenaren alsdan — en ook thans, zoals hierna zal blijken — geen enkel burgerlijk recht tegenover de Staat konden doen gelden met betrekking tot de ambtsbegeving en bevordering; dat het begrip van de funktie van de openbare ambtenaar dergelijk burgerlijk recht uitsluit; dat de funktie van de openbare ambtenaar immers erin bestaat een gedeelte van de soevereiniteit die aan de Natie behoort, uit de oefenen;

dat het openbaar ambt dus valt buiten de categorie van zaken die het voorwerp van een burgerlijk recht kunnen uitmaken, t.t.z. van een recht dat als eigenschap heeft aan burgerlijke verplichtingen te beantwoorden (Planiol, II, blz. 323, n° 943); dat er dus geen kontrakt kan bestaan waarin de wederzijdse burgerlijke rechten en verplichtingen van de Staat en de openbare ambtenaar bepaald worden (Wigny, Droit Administratif, blz. 190; Büttenbach, Manuel de droit administratif, blz. 244); dat alle daden van de regering die met de begeving van een openbaar ambt betrekking hebben, dan ook daden zijn die door hun natuur zelf niet tot het gebied behoren dat door het burgerlijk recht beheerst wordt; dat deze daden uitsluitend door het publiek recht beheerst worden ten ware de wet die het openbaar ambt of dezes uitoefening beheerst uitdrukkelijk zou bepalen dat de Staat burgerlijk gehouden is de persoon die aan bepaalde voorwaarden voldoet een recht, betrekking hebbend op een openbaar ambt, te verlenen op straf van schadevergoeding; dat dergelijke wet niet bestaat en overigens tot een ongrondwettelijke controle van de rechterlijke macht op de uitvoerende macht aanleiding zou geven (Advies van Proc.-Gen. P. Leclercq voor Verbr. 30 april 1936, Pas. 1936, I, 230);

dat, wanneer in zekere wetten een voorrecht, toegekend aan een ambtenaar, een « recht » genoemd wordt, dit enkel betekent dat de wet aan de regering de verplichting oplegt de regelen, betreffende de anciënniteit of andere hoedanigheden bij de benoemingen te eerbiedigen doch dat die wetten geen burgerlijk recht verlenen aan de ambtenaar die bewuste hoedanigheden bezit;

dat, vóór de inwerkingtreding van het Statuut van het Rijkspersoneel, alleen de Wetgevende Kamers de miskenning van de verplichting die de wet aan de regering inzake benoemingen oplegde, konden sanktioneren (P. Leclercq, ibid.);

Overwegende dat het Koninklijk Besluit, houdende het statuut van het rijkspersoneel, en de aanvullende besluiten, niets gewijzigd hebben aan het wezen van het openbaar ambt en aan de grondbeginselen die de rechtsverhouding tussen de Staat en de openbare ambtenaar beheersen; dat in het Statuut aan de ambtenaren waarborgen gegeven werden onder meer voor wat de bevorderingen betreft; dat deze waarborgen om de hoger aangehaalde redenen — zoals de « rech-

ten» die de wet van 16 juni 1836 aan de officieren toekeende — geen «burgerlijke» rechten zijn wier schending een verhaal tot schadevergoeding voor de burgerlijke rechtbank mogelijk maakt (Vauthier op. cit. Contra, Beroep Brussel 28-2-1948, Pas. 1948, II, 53; Ber. Brussel 23-11-1953, J.T. 1954, blz. 550, Ber. Brussel 14 dec. 1951, J.T. 1952, blz. 587. — Nota van Cyr. Cambier onder arrest van de Raad van State 25-2-1949, J.T. 1949, blz. 252; P. Vermeulen, De inroeping van de onrechtmatigheid van een administratieve beslissing in Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen 1957, blz. 81; Sommerhausen en Vanhaesendonck, De bevoegdheid van de Raad van State, n° 29);

dat het geenszins de bedoeling blijkt geweest te zijn van de ontwerpers van het statuut van het Rijkspersoneel dergelijk recht aan de openbare ambtenaren te verstrekken; dat de Koninklijke Commissaris voor de administratieve hervorming, als enige sanktie van de miskenning der waarborgen verleend door het statuut de vernietiging door de Raad van State van de bestuurlijke beslissing die deze waarborgen miskende blijkt voorzien te hebben waar hij schrijft: «Il ne me paraît pas nécessaire de donner au Conseil d'Etat une compétence spéciale de pleine juridiction en matière statutaire. L'annulation constitue, pour les agents de l'Etat, une protection suffisante de leurs droits» (Louis Camu, Le Statut des agents de l'Etat, blz. 14);

dat de ambtenaren ingevolge artikelen 7 en 9 van de wet van 23 december 1946 het recht hebben over de daden van de uitvoerende macht die hen aanbelangen een controle uit te oefenen welke voordien slechts door de Wetgevende Kamers kon uitgeoefend worden en dit recht een politiek recht is (M. Vauthier, op. cit., blz. 24);

Overwegende dat eiser derhalve ten onrechte de schending van een burgerlijk recht door de uitvoerende macht inroept;

Om deze redenen :

De rechtbank,

Verklaart de vordering ongegrond;

Veroordeelt eiser tot de kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

Kortgeding. — 6 februari 1960.

Voorzitter : M. J. Vanderveeren.

Advocaten : Mrs. J. Mertens de Wilmars en P. Theunis.

Onroerend beslag. — Gevolgen van de omzetting in een vrijwillige verkoop.

In geval van omzetting van onroerend beslag in willige verkoop blijft het karakter van gedwongen verkoop behouden.

Derhalve bestaat er aanleiding tot toepassing van de artikelen 90, 92 bis en 92 ter van de wet van 15 augustus 1854, en kon de toewijzing slechts geschieden onder de schorsende voorwaarde van opbod.

Donné t./ R.M.Z., Van Haecht, Bank van Brussel, Donné A., N.V. Donné, en Ministerie van Financiën.

Gelet op de termen van ons bevelschrift dd. 3 februari 1960 waarbij aan de aanleggers machtiging werd verleend de verweerders op verkorte termijn te laten dagvaarden voor de zitting van vrijdag 5 februari 1960;

Overwegende dat de eis in kortgeding tot doel heeft :

In hoofdorde :

Nietig en van geen waarde te horen verklaren het exploit van deurwaarder A. Gerard te Diest dd. 4 januari 1960, houdende vaststelling van de herveiling bij rouwverkoop op 8 februari 1960 van de eigendom aan de aanleggers toegewezen bij akte van notaris Van Haecht te Diest op 16 november 1959;

Verbod te horen opleggen aan de werkende notaris en de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, om tot die herveiling over te gaan op de voorgenomen datum van 8 februari 1960;

In ondergeschikte orde :

Te horen bevelen de herveiling bij rouwverkoop van voormeld pand zal geschorst worden tot na de uitspraak door de rechtbank van het geschil ten gronde tussen de aanleggers en de eerste en tweede verweerder, minstens de datum der herveiling uit te stellen met twee maanden, derhalve verbod te horen opleggen thans tot die herveiling over te gaan op de gestelde datum van 8 februari 1960;

Overwegende dat aanleggers betogen dat, ingevolge inbeslagneming door de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, der onroerende goederen van de N.V. Ondernemingen Gustave Donné, wiens maatschappelijke zetel gevestigd is te St-Joost-ten-Node, Koninklijke straat 268, de voorzitter dezer Rechtbank bij bevelschrift dd. 23 december 1958 op verzoek van de belanghebbende de omzetting van de vervolging tot beslag op onroerend goed in willige verkoop heeft bevolen en notaris Van Haecht van Diest gelast heeft hiertoe over te gaan (art. 82-83 der wet van 15 augustus 1854).

Dat bij proces-verbaal van toewijzing dd. 16 november 1959 het onroerend goed nader beschreven in de dagvaarding, aan de aanleggers werd toegewezen tegen de prijs van 1.057.000 fr.

dat, bij exploit van 4 januari 1960 betekend door deurwaarder A. Gerard te Diest de eerste verweerder, de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, de aanleggers heeft aangemaand voormeld bedrag, verhoogd met de rente van 7 % 's jaars vanaf 19 november 1959 te betalen binnen de tien dagen en bij gebrek daaraan te voldoen, eerste verweerder tot herveiling bij rouwverkoop van het voormeld onroerend goed zal doen overgaan op maandag 8 februari 1960;

dat aanleggers zich ten stelligste verzetten tegen deze herveiling bij rouwverkoop en tegen de vaststelling ervan op 8 februari 1960 om wille het exploit van deurwaarder A. Gerard in datum van 4 januari 1960, houdende vaststelling van de herveiling op rouwverkoop op 8 februari 1960 nietig is als zijnde gedaan in weerwil van de bepalingen der artikelen 74, 75, 92 bis en 92 ter der wet van 15 augustus 1854, bepalingen die op straf van nietigheid moeten worden nageleefd;

Overwegende dat wij wel bevoegd zijn overeenkomstig artikel 91 § 3 der wet van 15 augustus 1854 om kennis te nemen van het onderhavig geschil hetwelk het karakter draagt van spoedeisend te zijn;

Overwegende dat Wij oordelen de thesis vooropgesteld door de aanleggers te moeten toetreden, thesis dewelke ons voorkomt als beantwoordend aan de geest en de letter van de wet van 15 augustus 1854;

Overwegende inderdaad wanneer een verkoop, inge-

volge inbeslagneming omgezet wordt in een willige verkoop, zulks gewis voor gevolg heeft de strenge pleegvormen van de verkoop te vergemakkelijken, maar dat niettemin het onroerend goed onder de hand van het gerecht blijft en het karakter van gedwongen verkoop blijft behouden, derhalve ook onderworpen blijft aan de bepalingen der artikelen 90, 92 bis en 52 ter van de wet van 15 augustus 1854, gewijzigd door de wet van 5 maart 1951, zodat er aanleiding bestond tot opbod en dat de toewijzing slechts mocht geschieden mits de schorsende voorwaarde van opbod, dewelke een wezenlijke forfamiliteit daargestelt en die wet werd nageleefd;

Overwegende dat de aanleggers, de eerste en de tweede verweerder voor de Rechtbank hebben gedagvaard ten einde de aanmaning, hun gedaan en de betekening dat de herveiling zal geschieden, nietig is, te doen verklaren dat het bijgevolg in het belang van beide partijen is dat er verbod wordt opgelegd voorlopig tot de herveiling, bepaald op 8 februari 1960 over te gaan en het past dat deze verdaagd wordt tot na 15 maart 1960;

Om deze redenen :

Wij, Jozef Vanderveeren, Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te Leuven, zetelend in kortgeding, bijgestaan door Marcel Buttiens, hoofdgriffier;

Beslissend ten voorlopige titel, de rechten der partijen ten gronde gaaf blijvende;

Verlenen verstek tegen de zesde en zevende verweerder, en ten profijte;

Leggen verbod op aan verweerders, meer in het bijzonder aan de eerste en tweede verweerders, tot de herveiling bij rouwverkoop over te gaan, van het onroerend goed, toegewezen aan de aanleggers bij openbare toewijzing van 16 november 1959, rouwverkoop die werd bepaald op 8 februari 1960;

Stellen de datum van de herveiling vast tot na 15 maart 1960;

Geven akte aan aanleggers van hun recht om zich te gedragen naar de schikkingen van artikel 77 der wet van 15 augustus 1854;

Behouden de berechting voor van de kosten tot na de beslechting van het geding dat door aanleggers werd ingeleid voor deze Rechtbank tegen eerste en tweede verweerders;

Verklaren onderhavig bevel uitvoerbaar op minuut en voor de registratie.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE OUDENAARDE

3e Kamer. — 7 januari 1960.

Voorzitter : M. Soetens.

Rechters : M.M. Van de Velde en De Wynter.

O.M. : M. Langerock.

Advocaat : Mr. Smetryns.

Bevoegdheid van de strafrechter ten aanzien van minderjarigen meer dan zestien en minder dan 18 jaar oud. — Strekking van art. 14 der wet van 15 mei 1912 op de kindbescherming.

Terwijl artikel 14 der wet van 15 mei 1912 op de kindbescherming aan het principe van de strafrechtelijke meerderjarigheid op zestienjarige leeftijd geen afbreuk heeft willen doen, daar deze bepaling enkel bedoeld werd ter vervanging van het recht der vaderlijke kastijding, zoals destijds geregeld bij artikel

375 tot 383 B.W., thans opgeheven, heeft bovenvermeld art. 14 dezer wet, de minderjarige van meer dan zestien jaar op het ogenblik der feiten, en die het voorwerp uitmaakt van een klacht van een zijner ouders bij de kinderrechter wegens wangedrag of onbuigzaamheid, niet a priori en in alle gevallen aan strafvervolgingen van het Openbaar Ministerie vóór het strafgerecht willen onttrekken.

De rechtsgrond van de maatregel, door de kinderrechter t.o.v. de minderjarige van meer dan zestien doch van min dan achttien jaar oud getroffen, wegens wangedrag of onbuigzaamheid, verschilt volkomen van de rechtsgrond der door het Openbaar Ministerie tegen dezelfde minderjarige vóór de correctionele rechtbank ingestelde strafvervolgingen, of schoon tussen de door de ouder ingeroepen feiten van wangedrag of onbuigzaamheid ook de feiten opgenomen werden, die als een miskenning van welbepaalde strafbepalingen omschreven worden (in casu brandstichting bij nacht - artt. 511, al. 1 en 513, al. 1 en 3 - S.W.B.) Derhalve kan de door de kinderrechter getroffen maatregel niet als een grond van niet - ontvankelijkheid der strafvervolgingen van het Openbaar Ministerie beschouwd worden, noch bij toepassing van de regel « non bis in idem », noch op grond van artikel 360 Sv.

O.M. t./ De Petter.

Verdacht van te Denderleeuw in de nacht van 31 oktober op 1 november 1959 :

Bij nacht, brand te hebben gestoken, hetzij in voorwerpen bij artikel 510 van het Strafwetboek aangeduid, doch buiten de gevallen bij dat artikel voorzien, hetzij in wouden, bossen, kreupelhout of vruchten te velde, namelijk in een schuur en in een stal toebehorende aan De Petter Franciscus;

Gezien het bevel der Raadkamer van deze Rechtbank dd. 4 december 1959 bij hetwelk de beklaagde voor deze Correctionele Rechtbank verzonden is geweest;

Gezien het arrest dd. 23 december 1959 van de Kamer van Inbeschuldigingstelling te Gent;

.....

A. Nopens de bevoegdheid van de Rechtbank :

Overwegende dat de beklaagde ter zake de onbevoegdheid van de Correctionele Rechtbank opwerpt, aanhalende dat hij op het ogenblik van het ten laste gelegde feit slechts 16 jaar en 3 maanden oud was, en zijn moeder die het bewakingsrecht over hem heeft, sedertdien op grond van artikel 14 van de wet van 15 mei 1912 wegens het wangedrag en onbuigzaamheid de Kinderrechter er om verzocht heeft de passende maatregelen ten zijnen opzichte te willen nemen;

Overwegende dat dient opgemerkt dat de beklaagde, op het ogenblik van het beschouwde feit meer dan 16 jaar zijnde, strafrechtelijk meerderjarig was; dat artikel 14 van de wet van 15 mei 1912 aan dit principe van de strafrechtelijke meerderjarigheid geen afbreuk heeft willen brengen, daar deze bepaling alleen bedoeld is als vervangingsstelsel van het recht der vaderlijke kastijding zoals het geregeld werd destijds door de artikelen 375 tot 383 van het Burgerlijk Wetboek, artikelen welke thans zijn afgeschaft; dat trouwens in verband met de maximum-leeftijdsgrens van de vaderlijke kastijding de Dienst voor Kinderbescherming de strafrechtelijke meerderjarigheid had willen zien brengen van 16 op 18 jaar;

dat tot hiertoe deze verandering door geen enkele

wettelijke bepaling is vastgelegd geworden; (cfr. Les Nouvelles III Procédure Pénale, Droit Pénal des Jeunes Délinquants, Nr 62);

Overwegende dat uit dit alles (blijkt): lees; dient afgeleid dat blijkens de economie van de Wet van 15 mei 1912 in het algemeen en zijn artikel 14 in het bijzonder, de wetgever de minderjarige van meer dan 16 jaar niet a priori en in alle gevallen aan de strafvervolgving voor de strafrechtsmacht vanwege het Openbaar Ministerie heeft willen onttrekken;

Overwegende verder dat het ten onrechte is dat de beklaagde voorhoudt dat de Correctionele Rechtbank onbevoegd is omdat de Kinderrechter reeds ter zake in zijnen hoofde een beslissing heeft getroffen met het gevolg dat huidige strafvordering uitgedoofd zou zijn en dit in toepassing van artikel 360 van het Wetboek van Strafvordering;

Overwegende dat de beklaagde nalaat te bepalen welke maatregel ter zake door de Kinderrechter werd getroffen;

dat de vervolgende partij niet betwist dat door de moeder van de beklaagde een rekest werd ingediend wegens wangedrag of onbuigzaamheid van haar zoon en op deze grond een maatregel door de Kinderrechter werd getroffen;

Overwegende dat hieruit volgt dat de rechtsgrond op dewelke de maatregel door de Kinderrechter getroffen werd in rechte totaal verschillend is van de rechtsgrond op dewelke huidige vordering van het Openbaar Ministerie is gesteund;

dat immers de beklaagde zelf moet toegeven dat onder het concept wangedrag meer kan ondergebracht dan het feit van inbreuken te plegen;

dat anderdeels de huidige vordering van het Openbaar Ministerie uitsluitend gesteund is op een strafrechterlijke gedraging van de beklaagde m.a.w. op een miskenning van een wel bepaalde strafbepaling;

Overwegende dientengevolge dat waar de rechtsgronden verschillen er ipso facto geen sprake kan zijn van toepassing van de regel « non bis in idem » of van artikel 360 van het Wetboek van Strafvordering;

B. Ten gronde :

Overwegende dat het ten genoegen van rechte bewezen is door de verklaring van de getuigen, de proces-verbaal en andere stukken van het geding dat de beklaagde zich plichtig gemaakt heeft aan het feit hem ten laste gelegd zoals hierboven omschreven;

NOOT : Bovenvermeld vonnis is in kracht gewijsde gegaan. Verg. de in dit nummer opgenomen beschikking van de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Gent d.d. 23 december 1959, waarbij het door de verdachte in deze zaak ingesteld hoger beroep tegen een beschikking van de raadkamer tot verwijzing voor de strafrechter niet ontvankelijk verklaard werd.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE

8 september 1959.

Voorzitter : M. L. D'Hoedt.

Referendaris : M. H. Olivier.

Advocaten : Mrs. Weyts en Leys.

Faillissement. — Nietigverklaring van de verkoop van een onroerend goed wegens te lage prijs. — Aan wie behoort de door de koper betaalde prijs ?

Nietigverklaring van de verkoop van een onroerend goed wegens benadeling op vordering van de curator van de gefailleerde — verkoper. — De door de oorspronkelijke kopers betaalde prijs is onder de instrumenterende notaris blijven berusten. Wie heeft recht op deze prijs ?

De nietigverklaring krachtens de artt. 445 en 446 van de faillissementswet beoogt enkel het door de faillissementsboedel geleden nadeel te herstellen, zodat zij niet een verrijking van die boedel tot gevolg kan hebben. De nietigverklaring van de koopverkoop had slechts tot doel het onroerend goed in het archief van de boedel terug te brengen; daardoor werd het door de boedel geleden nadeel wegens de verkoop tegen een te lage prijs volledig hersteld. Moest het bedrag van de oorspronkelijke koopprijs ook in de boedel vallen, zou daardoor een verrijking tot beloop van die koopprijs ontstaan.

In het betreffend geval kan niet beweerd worden, dat de koopprijs door de gefailleerde verspild werd en/of dat hij niet meer te vereenzelvigen zou zijn vermits hij nog in speciën onder de notaris berust. In gelijkaardige gevallen behoort het bedrag der verrijking niet aan het faillissement maar aan de benadeelde.

Van de Walle en De Groote t./
Mr. Leys q.q. (Faillissement De Graeve)

Overwegende dat de vordering er toe strekt in hoofde van de curator van het faillissement De Graeve te doen veroordelen om wegens bezit zonder recht, na niet verschuldigde betaling, terug te betalen aan aanleggers de som van 50.000 frank in hoofdsom, en in ondergeschikte orde de inschrijving in het bevoorrecht, minstens gewoon actief van het faillissement te horen bevelen voor hetzelfde bedrag;

Overwegende dat het vaststaat :

1) dat de gefailleerde De Graeve bij akte van 5 december 1952, verleden ter studie van notaris Notebaert, een onroerend goed verkocht aan de aanleggers in deze zaak;

2) dat op dezelfde dag het bedrag van 50.000 frank, weze de aankoopsom, werd gestort in handen van de notaris Notebaert;

3) dat deze verkoop bij vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Brugge dd. 21 juni 1955, werd verboden wegens benadeling der gefailleerde massa, gezien de te geringe koopprijs;

Overwegende dat, na de ambtshalve heropening der debatten ter zitting van 16 juni 1959 de partijen eensluidend aan de Rechtbank hebben verklaard dat het kwestieus onroerend goed belast was met een hypotheek van 51.000 frank; dat het onroerend goed, na het vonnis van verbreking, ten verzoeken van de curator en ten voordele van de massa van het faillissement werd verkocht voor de verkoopsom van 134.000 frank; dat de verkopende notaris op deze bekomen koopprijs heeft voorafgenomen het bedrag der hypotheek van 50.000 frank in hoofdsom méér 19.500 frank in

tresten, dewelke aldus werd vereffend, dat tenslotte het bedrag van 50.000 frank, zijnde de storting van huidige aanleggers ter voldoening van hun aankoop-prijs, nog steeds ter studie van notaris Notebaert berust;

Overwegende dat de vraag zich stelt aan wie dit bedrag van 50.000 frank toekomt: aan de gefailleerde massa of aan de huidige aanleggers;

Overwegende dat de nietigverklaring krachtens de artikelen 455 en 446 der Wet op de faillissementen, enkel beogen het nadeel door de gefailleerde massa ondergaan, te herstellen; dat deze nietigverklaringen niet tot gevolg mogen hebben een verrijking van dezelfde massa;

Overwegende dat in dit geval de nietigverklaring van de akte koop-verkoop dd. 5 december 1952 het gevolg had het teruggeven van het onroerend goed tot het actief van de gefailleerde massa; dat het nadeel door deze laatste ondergaan door de verkoop tegen een te lage prijs, aldus volkomen werd hersteld;

Overwegende dat, moest het bedrag der aankoopssom van 50.000 frank ook tot het faillissement behoren, de massa van dit faillissement ontegensprekelijk ten gevolge van die verbreking van verkoop, een verrijking ten bedrage van 50.000 frank zou genieten; dat immers in casu niet kan beweerd dat het geld door de gefailleerde werd verspild, of zelfs niet dat het niet meer te vereenzelvigen is, daar het bedrag zich nog in specie bij notaris Notebaert bevindt;

Dat in dergelijke gevallen juist het bedrag dezer verrijking niet aan het faillissement, doch aan de benadeelde behoort (R.P.D.B., V° Faillite n° 1056 en vlg., vooral n° 1061; Frederique, uitg. 1935, T. III, n° 1195, p. 196; Percerau, Des faillites et Banqueroutes, éd. 1935, T. I, n° 685-688);

Overwegende dat in casu geen gezag van gewijsde kan worden geput uit de overweging van het vonnis van deze zetel dd. 21 juni 1955, dewelke niet in noodzakelijk verband staat met het dispositief van hetzelfde vonnis;

Overwegende dat, gezien de curator niet in het bezit is van gemeld bedrag van 50.000 frank, de Rechtbank zich ertoe moet beperken te zeggen voor recht dat het geld aan de aanleggers toebehoort zonder een veroordeling tot betalen of afgifte te kunnen uitspreken;

Overwegende dat ook de gerechtelijke intresten sinds 5 december 1952 op dit bedrag worden gevorderd; dat aanleggers slechts aanspraak kunnen maken op de intresten welke de som van 50.000 frank daadwerkelijk heeft verwekt;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Alle andere besluiten verwerpend als ongegrond of overbodig;

Verklaart de vordering ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond;

Zegt voor recht dat de som van 50.000 frank, méér de intresten welke aan dit bedrag kleven, toekomt aan aanleggers;

Wijst de méér gevorderde af als ongegrond;

Veroordeelt de verweerder qq. tot al de gedingskosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE SINT-NIKLAAS

1ste Kamer. — 18 november 1958.

Voorzitter : M. Blauwaert.

Rechters : M.M. Maes en Elewaut.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs. De Schrijver en Verheyden.

Verkoop van waren met overeengekomen termijn voor de afhaling. — Ontbinding van rechtswege alleen ten voordele van de verkoper, niet van de koper. — Verwerking van dit recht en gevolgen hiervan.

In het door artikel 1657 B.W. bedoelde geval heeft alleen de verkoper het recht de verkoopovereenkomst als van rechtswege ontbonden te beschouwen. De koper kan uiteraard zijn eigen wanprestatie niet tot eigen voordeel of ontheffing inroepen.

De verkoper moet geacht worden van dit recht te hebben afgezien indien hij verscheidene maanden na het verstrijken van de vastgestelde termijn nog leveringen verricht. In zulk geval zal de oorspronkelijk streng bepaalde termijn als vervangen door een onbepaalde, niet meer nauwkeurig vastgestelde termijn moeten worden beschouwd, en zal de hierdoor gewijzigde overeenkomst door de gewone regels van het recht worden beheerst, o.a. wat betreft de aanmaningen.

S.A. verviétoise de Peignage et Filature de Laine
t/ De Handschutter.

Overwegende dat de vordering tot de verbreking strekt van een overeenkomst tussen partijen afgesloten op 11 augustus 1954 betreffende de levering door eiseres aan verweerder van 1.500 kg wol, waarvan verweerder slechts 531,650 kg afnam, zodat hij in gebreke zou blijven de rest of 968,340 kg af te nemen;

Overwegende dat de vordering er eveneens toe strekt verweerder te horen verwijzen tot betaling van 50.354 frank ten titel van schadevergoeding, wegens het nadeel aan eiseres door de verbreking berokkend;

Overwegende dat verweerder tegenstelt dat de overeenkomst van rechtswege ontbonden is door het verstrijken, zonder protest noch aanmaning vanwege eiseres, van de gestelde termijn binnen dewelke de overeenkomst diende uitgevoerd te worden, dit overeenkomstig artikel 1657 van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat het recht de overeenkomst te beschouwen als van rechtswege ontbonden « na afloop van de tijd die voor de afhaling overeengekomen was » (art. 1657, B.W.), een geval betreft waar de koper nalaat een zijner verplichtingen na te komen, namelijk zijn verplichting tot afname;

Overwegende dat alleen de verkoper voormelde ontbinding van rechtswege mag inroepen (Fredericq, III, blz. 209, n° 135 - contra : Hrb. Kortrijk, 5 december 1953, R.W. 1954-55, 242);

Overwegende dat de koper vanzelfsprekend zijn eigen fout tot zijn eigen voordeel of vrijstelling niet mag inroepen, behoudens zijn recht — in voorkomend geval — te beweren dat de verkoper aan de overeenkomst zou verzaakt hebben;

Overwegende dat wanneer de verkoper de gestelde termijn heeft laten verstrijken en desondanks ettelijke maanden later nog levert, hij moet geacht worden te hebben verzaakt aan het hem bij artikel 1657 van het B.W. toegekend recht om te beschouwen dat de overeenkomst van rechtswege verbroken is (vergelijk : Hrb. Brussel, 27 januari 1949, J.C.B. 1949, 282);

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

Overwegende dat luidens de overeenkomst de hoeveelheid van 1.500 kg diende afgenomen te worden, ten laatste tegen 11 januari 1955;

dat eiseres nog « designaties » aanvaardde en leveringen deed in maart, juli en augustus 1955;

Overwegende dat het hieruit volgt dat de streng bepaalde termijn welke oorspronkelijk voorzien was en welke één van de voorwaarden vormde voor de toepasselijkheid van artikel 1657 van het B.W., door een onbepaalde, alleszins niet streng bepaalde termijn werd vervangen;

Overwegende dat de aldus gewijzigde overeenkomst beheerst wordt door de regelen van het gemeen recht, onder andere wat betreft de aanmaningen en wat betreft de betekenis welke kan gehecht worden aan de ontstentenis gedurende een lange tijdspanne, van elke vordering tot uitvoering;

Overwegende dat sedert de maand augustus 1955 tot de maand februari 1958, dat is gedurende 30 maanden, verweerder geen waar heeft afgenomen en dat eiseres gedurende gans die periode door geen enkele brief heeft aangedrongen op uitvoering van de overeenkomst;

Overwegende dat de inertie van eiseres des te meer kenschetsend was, dat verweerder niet alleen in gebreke was gebleven de beloofde hoeveelheden in de gestelde termijn af te nemen, doch dat hij bovendien minstens tot driemaal toe, na bepaalde kleuren te hebben gekozen, naderhand op die keuze telkens terugkwam, zodat eiseres telkens verplicht werd ook de naderhand geweigerde kleuren bij andere cliënten af te zetten;

Overwegende dat eiseres weliswaar beweert dat, ofschoon zij gedurende 30 maanden geen aanmaningsbrief tot verweerder richtte, haar afgevaardigde niettemin om de drie maanden verweerder bezocht en hem telkens tot afname heeft aangemaand;

Overwegende dat eiseres beweert dat haar afgevaardigde minstens alle drie maanden verweerder heeft aangemaand en dat zij aanbiedt de werkelijkheid van gezegde mondelinge aanmaning door getuigen te bewijzen;

Overwegende dat gezegde aanvraag niet dient ingewilligd te worden;

dat het inderdaad niet aannemelijk is dat, in verband met een zo belangrijke koop-verkoopovereenkomst als de litigieuze, eiseres haar beweerde 10 mondelinge aanmaningen niet ten minste éénmaal schriftelijk zou bevestigd hebben;

Overwegende dat de beweerde aanmaningen des te meer dienden bevestigd te worden, dat eiseres haar verzuim, gedurende 30 maanden om tegen verweerder te handelen, uitlegt door familiale omstandigheden welke verweerder beleefde en die eiseres ertoe zouden gebracht hebben hem termijnen van respijt vrijwillig toe te staan;

Overwegende dat ook die toekenning van termijnen verdiende schriftelijk bevestigd te worden, indien eiseres tegelijk voor een tijd wilde verzaken aan haar sommaties en desondanks haar rechten tot uitvoering voor de toekomst wilde behouden;

Overwegende dat bij gebrek aan voorlegging van een aannemelijk bewijs van daden welke aan haar inertie gedurende 30 maanden een andere uitleg zou geven, eiseres moet geacht worden aan de overeenkomst te hebben verzaakt (vergelijk: Brussel, 1 februari 1956, en noot, J.C.B. 1956, 316; Hrb. Brussel, 2 mei 1941, J.C.B. 1946, 50; idem, 26 maart 1937, eod. loco, 1939, 125);

Overwegende dat waar de overeenkomst bij gemeen akkoord reeds ontbonden werd, de eis tot haar verbreking niet gegrond voorkomt;

Om deze redenen :

De Rechtbank, gelet op artikels 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 die nageleefd werden,

Alle andere, tegenstrijdige of meer omvattende besluiten van de hand wijzende als niet gegrond,

Verleent akte aan verweerder dat hij de eis schat op 50.000 frank, wat betreft de bevoegdheid en de aanleg, in zijn geheel en in elk zijner delen;

Verklaart de vordering ontvankelijk doch niet gegrond, wijst haar dienvolgens van de hand;

Verwijst eiseres in de kosten.

VREDEGERECHT TE EKEREN

7 juli 1959.

Rechter : M. Aerts H.

Advocaten : Mrs. van Lidth de Jeude en L. Schöller.

Onteigening. — Omvang van het toetsingsrecht van de gewone rechtbanken ten aanzien van bestuurlijke akten. — Door de gewone rechter in aanmerking te nemen machtsafwending. — Onwettelijkheid van het K.B. van 21 april 1958 betreffende de aanleg van een pipe-line.

Bij toepassing zowel van artikel 107 der Grondwet als van de artikelen 4 en 5 van de wet van 17 april 1935 op de onteigening ten algemene nutte — artikelen die ook gelden wanneer de bij het wetsbesluit van 3 februari 1947 geregelde procedure gevolgd wordt — moet door de rechter zowel de interne als de externe wettelijkheid der bestuurlijke akten of formaliteiten worden onderzocht. De controle der wettelijkheid is inderdaad ondeelbaar en de zgn. scheiding der machten staat de volledige controle der wettelijkheid door de rechter niet in de weg. De gewone rechtbanken beschikken over het zelfde toetsingsrecht en mogen dezelfde middelen van onderzoek aanwenden als de Raad van State (art. 107 der Grondwet en art. 9 der wet van 23 december 1946), alleen het resultaat is verschillend : in een concreet geval weigering rekening te houden met de litigieuze akte en vernietiging ervan erga omnes.

De controle der wettelijkheid brengt een controle van de feiten mede, in de mate, dat die laatste vereist is om de wettelijkheid van de bestuurlijke maatregelen te onderzoeken.

Machtsafwending bestaat in het aanwenden van een wet tot een ander niet door de betreffende wet bepaald doel. Ook de gewone rechtbanken moeten machtsafwending in aanmerking nemen.

Het wetsbesluit van 3 februari 1947 heeft tot doel onteigeningen mogelijk te maken met het oog op de uitvoering van door de Koning hoogdringend geachte werken, niet om goederen te onteigenen, waarop de werken, waarvoor de onteigening moet geschieden, reeds zijn uitgevoerd. Het K.B. van 21 februari 1958, dat bij toepassing van voormeld wetsbesluit genomen werd, is wegens machtsafwending als nietig te beschouwen (zie nader het vonnis).

Belgische Staat (Comité tot aankoop van onroerende goederen voor rekening van de staat te Antwerpen)
t/ Van Tuyn.

Herzien de voorgaanden der zaak en inzonderheid

het verzoekschrift door gezegd Comité tot aankoop ingediend op 21 mei laatst, en het daarop door Ons gegeven bevelschrift in dato 31 mei volgend, waarbij de dag van verschijning ter plaatse werd vastgesteld en de heer Herman Robersscheuten, wonende te Mortsel, Antwerpsestraat, 15, als deskundige werd aangesteld;

Herzien de dagvaarding van Deurwaarder Leo Ceulemans, verblijvende te Ekeren, van 6 juni laatst;

Herzien ons vonnis van 16 juni laatst, uitgesproken te Brasschaat, ter plaatse van de onteigening aan de Miksebaan, in het domein « Ankerhof », waarbij akte verleend werd aan de deskundige van zijn eedaflegging; aan partijen van de nederlegging hunner ondertekende besluiten en van hun akkoord nopens het herstellen van de materiële missing in de dagvaarding en de zaak voor verdere behandeling op onze buitengewone zitting van 2 dezer werd gesteld;

Gezien het verslag van de deskundige, van 24 juni laatst, ter griffie nedergelegd op 25 juni volgende;

Gezien de aangetekende oproepingen, op 25 juni laatst door Ons aan partijen en aan de deskundige verzonden, hen aanzoekende ter zitting van heden te verschijnen bij welke oproeping van partijen een afschrift van het deskundig verslag werd gevoegd;

Gehoord partijen en de heer deskundige in hun gezegen en middelen;

Overwegende dat in zijn tweede ondertekende besluiten dewelke verweerder Van Tuyn in onze handen nederlegde ter openbare terechtzitting van 2 juli 1958, hij een wedereis tegen aanlegger stelt waarbij hij de veroordeling vraagt van laatstgenoemde zijn eigendom weskwestie te ontruimen en de zich er op bevindende pipe-line af te breken, en bij gebreke dit te doen hem te machtigen aanlegger er uit te drijven en de pipe-line af te breken, met veroordeling van laatstgenoemde tot betaling van een vergoeding van 260 frank per dag, vanaf 21 juni 1957 tot de werkelijke ontruiming of uitdrijving, en tot betaling van 100.000 frank voor bezettingsschade met de wettelijke en gerechtelijke intresten;

Overwegende dat verweerder verklaart van deze wedereis af te zien en ons verzoekt hem akte hiervan te verlenen;

Overwegende dat verweerder onze onbevoegdheid opwerpt bewarend dat de procedure voorzien door de besluit-wet van 3 februari 1947 niet toepasselijk of nietig is, en wij derhalve onbevoegd zijn om aan het rekwest en aan de dagvaarding strekkende tot onteigening ten algemene nutte van een perceel van verweerdens goed, gevolg te geven;

Overwegende dat aanlegger niet betwist dat de Vrederechter slechts bij uitzondering bevoegd is in zake onteigening ten algemene nutte, bij afwijking van artikel 1, 2 en 3 der wet van 17 april 1835, voor het geval de gevolgde procedure voorzien door de besluit-wet van 3 februari 1947 toepasselijk en regelmatig gevolgd werd;

dat hij evenmin betwist dat indien deze procedure niet toepasselijk of nietig is, de Vrederechter onbevoegd blijft om aan het rekwest en aan de dagvaarding steunend op de besluit-wet van 3 februari 1947 — zoals het in casu het geval is — strekkend tot onteigening ten algemene nutte, gevolg te geven;

Overwegende dat, zowel bij toepassing van artikel 107 der grondwet als bij toepassing van artikel 5 en 5 der wet van 17 april 1835 op de onteigening ten algemene nutte, dewelke van toepassing blijven wanneer de procedure geregeld door de besluit-wet van 3 februari 1947 wordt gevolgd, zowel de interne als de externe wettelijkheid der bestuurlijke akten of formaliteiten dient onderzocht;

dat de controle der wettelijkheid inderdaad onverdeelbaar is en de zogenaamde scheiding der machten de volledige controle der wettelijkheid door de rechter in de Belgische publiekrechtelijke opvatting niet in de weg staat;

dat de gewone rechtbanken over hetzelfde toetsingsrecht beschikken en dezelfde middelen van onderzoek mogen aanwenden als de Raad van State (artikel 107 van de Grondwet en artikel 9 der wet van 23 december 1946), doch dat zij tengevolge van dit onderzoek tot een verschillend resultaat komen (weigering in acht te nemen voor de ene in een concreet geval, of vernietiging erga omnes voor de anderen);

dat de controle der wettelijkheid, de controle over de feiten medebrengt in de mate dat deze laatste controle vereist is om de wettelijkheid van de bestuurlijke maatregelen vast te stellen;

Overwegende dat in deze zin verweerder een reeks middelen doet gelden waarop hij zich steunt om te beweren dat het door aanlegger ingeroepen K.B. van 21 april 1958 volstrekt nietig is en wij er derhalve bij toepassing van artikel 107 der grondwet en artikel 4 en 5 van de wet van 17 april 1835 geen acht mogen aan geven;

1. de besluit-wet van 3 februari 1947, die de door haar uitzonderlijk geregelde procedure uitsluitend voorziet voor de uitvoering van werken van algemeen nut, werd afgekondigd met het oog op 's lands wederuitrusting en kon ter zake niet toegepast worden omdat het gaat om militaire werken, te zeggen om een pipe-line die gaat van Holland naar Frankrijk;

dat dit militaire karakter het best aangetoond wordt door het feit dat de onteigening vervolgd wordt door de Minister van Landsverdediging;

Overwegende dat dit middel niet kan weerhouden worden daar het blijkt uit de inhoud van het verslag aan de Regent (Staatsblad van 14 februari 1947, blz. 1538), de besluit-wet van 3 februari 1947 voorafgaand, dat deze besluit-wet ook kan benuttigd worden voor onteigeningen die de uitvoering van werken met het oog op de landsverdediging voor doel hebben;

2. het K.B. van 21 april 1958 dat bij toepassing der besluit-wet van 3 februari 1947 werd genomen is nietig om reden dat het niet eens werken van openbaar nut afkondigt met het oog op 's lands wederuitrusting;

Overwegende dat dit middel iedere grond mist daar bedoeld K.B. in zijn eerste paragraaf verwijst naar de twee grondplannen van inneming en in zijn tweede paragraaf het volgende voorziet: « Overwegende dat het onontbeerlijk is onmiddellijk bezit te nemen van voormelde onroerende goederen, voor de werken van algemeen nut afgekondigd met het oog op 's lands wederuitrusting »;

3. het K.B. van 21 april 1958 is nietig omdat de besluit-wet van 3 februari 1947 voorziet dat de koninklijke besluiten genomen in toepassing van deze wet, moeten medeondertekend worden (samen met de Koning) door de Minister van Openbare Werken en door de Minister welke de werken aanbelangen, terwijl in onderhavig geval het K.B. medeondertekend werd in eerste plaats door de Minister van Landsverdediging welke de werken aanbelangen, en de Minister van Openbare Werken, geen contre-seing geeft aan de handtekening van de Koning, doch er zich toe beperkt te verklaren dat het K.B., getekend door de Koning en door de Minister van Landsverdediging, hem bekend is;

Overwegende dat deze opwerping eveneens ongegrond is daar de wijze van ondertekenen van bewust K.B. volledig overeenstemt met de bepalingen van artikel 1 van de wet van 3 februari 1947, welk artikel voorziet dat het K.B. moet zijn: « contre-signé par le

Ministre des travaux publics et le, ou les Ministres, que les travaux concernent »;

dat verweerder een bepaling zoekt in de bewoordingen van artikel 1 van voornoemde wet, die er niet in te vinden is;

4. het K.B. van 21 april 1958 is nietig en maakt een flagrante machtsafwending uit, om de eenvoudige reden dat de besluit-wet van 3 februari 1947 de procedure van uitzonderlijke hoogdringendheid tot onmiddellijke inbezitname slechts voorziet — zoals redelijk en normaal is — om de uitvoering van openbare werken of werken van openbaar nut toe te laten, terwijl in onderhavig geval vaststaat dat deze werken sedert meer dan één jaar uitgevoerd zijn geweest bij aanwending van het K.B. van 23 augustus 1939, zodat zij niet meer hoeven uitgevoerd te worden en zeker hiervoor geen onmiddellijke inbezitname zich nog kan opdringen bij de enige hoogdringendheid die door de besluit-wet voorzien wordt;

Overwegende dat aanlegger niet kan ontkennen dat de werken welke hier worden bedoeld (het aanleggen van een pipe-line) reeds sedert meer dan één jaar uitgevoerd zijn;

Overwegende dat het vaststaat dat alle werken hiertoe sedert lang beëindigd zijn (graven van een gracht, vellen van bomen, verwijderen van rhododendrons en struikgewas, het leggen der pipe-line), zodanig dat op verweerders goed men van dit alles niets meer kan zien en behalve een ijzeren deksel van 1 ca. 44, er op dit goed van een pipe-line of graven van een gracht niets meer te bespeuren valt;

Overwegende dat aanlegger derhalve bezwaarlijk kan beweren dat hij onmiddellijk in bezit moet gesteld worden van zekere onroerende goederen, aan verweerder toebehorend, ten einde er bij hoogdringendheid werken op uit te voeren;

Overwegende dat het K.B. van 21 april 1958 beweert in zijn paragraaf 2 « dat het onontbeerlijk is onmiddellijk bezit te nemen van de op in paragraaf 1 bedoelde twee grondplannen voorkomende onroerende goederen, voor de uitvoering van werken van algemeen nut, afgekondigd met het oog op 's lands wederuitrusting »;

Overwegende dat aanlegger opwerpt dat ingevolge het principe der scheiding der machten de rechtbank zich niet uit te spreken heeft over de opportuniteit voor de uitvoering van zekere werken en geen oordeel te vellen heeft of er ja dan niet hoogdringendheid bestaat voor de uitvoering dezer werken voor het geval deze hoogdringendheid in een K.B. wordt afgekondigd;

Overwegende dat deze stelling van aanlegger volkomen juist is en de rechtbanken niet te appreciëren hebben of een onteigening hoogdringend is of niet voor zoveel het gaat over werken die nog moeten uitgevoerd worden;

dat de door hem voorgebrachte rechtspraak en uittreksels van rechtsleer volledig terecht in deze zin luiden;

Overwegende dat in casu het nochtans niet gaat over werken die nog moeten uitgevoerd worden, doch over werken die bij algemene bekendheid sedert meer dan een jaar uitgevoerd zijn, terwijl aanlegger in ge-

breke blijft ook maar één werk op te sommen of aan te duiden dat op het goed van verweerder nog zou moeten uitgevoerd worden;

Overwegende dat het K.B. van 21 april 1958 tussengekomen is nadat de kwestige werken sedert meer dan één jaar uitgevoerd zijn en het een flagrante onwaarheid bevat wanneer het zegt dat een gedeelte van verweerders goed onmiddellijk in bezit moet genomen worden « voor de uitvoering van werken »;

dat een koninklijk besluit dat tussenkomt, zagezegd met het oog op uitvoering van werken, nadat de werken reeds uitgevoerd zijn, onmogelijk wettelijk kan zijn indien de wet krachtens dewelke het genomen werd — zoals het het geval is — geen andere hoogdringendheid weerhoudt dan deze die vereist is voor het verrichten van nog uit te voeren werken (artikel 1 der besluit-wet van 3 februari 1947);

dat indien de wet geen hoogdringendheid voorziet buiten het geval van nog uit te voeren werken — zoals het nogmaals het geval is — het noch een kwestie van appreciatie, noch een kwestie van opportuniteit is vast te stellen dat geen hoogdringendheid wettelijk mag ingeroepen worden, wanneer de werken waarover het gaat, reeds uitgevoerd zijn;

Overwegende dat de machtsafwending bestaat in het aanwenden van een wet tot een ander doel dan het doel door bedoelde wet voorzien;

dat de besluit-wet van 3 februari 1947 voor doel heeft tot onteigeningen over te gaan om door de Koning hoogdringend geachte werken uit te voeren, doch niet om goederen te onteigenen waarop de werken waarvoor de onteigening moet geschieden reeds uitgevoerd zijn;

Overwegende dat bijgevolg het K.B. van 21 april 1958 genomen bij toepassing van voormelde wet nietig is om reden dat het een machtsafwending daartelt en het door de rechtbank niet toegepast kan worden;

da dit voor gevolg heeft dat wij onbevoegd zijn om aan het verzoekschrift van 21 mei 1958 en aan aanleggers dagvaarding van 6 juni 1958, strekkend tot onteigening ten algemene nutte van een perceel van verweerders goed, gevolg te geven;

Overwegende dat het dan ook als overbodig voorkomt de overige door verweerder opgeworpen middelen verder te onderzoeken;

Om deze redenen,

Alle andere tegenstrijdige besluiten van de hand wijzend; geven akte aan verweerder dat hij de eis van aanlegger schat op meer dan 25.000 frank onder oogpunt der bevoegdheid en van de aanleg, en dat hij afziet van zijn in zijn tweede besluiten gestelde weder-eis; stellen vast dat het ingeroepen K.B. van 21 april 1958 nietig is om reden van machtsafwending en dat bijgevolg de besluitwet van 3 februari 1947 op de vóór deze rechtbank ingeleide vordering niet van toepassing is; verklaren ons onbevoegd om aan het verzoekschrift van 21 mei 1958 en aan aanleggers dagvaarding van 6 juni 1958 strekkend tot onteigening ten algemene nutte van een perceel van verweerders goed, gevolg te geven;

Leggen alle gerechtskosten, deze van deskundige schatting inbegrepen ten laste van aanlegger.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

WETGEVING

VOORSTEL

**tot wijziging van het Reglement van Orde
voor de Kamers van Volksvertegenwoordigers**

**Verslag namens de Bijzonder Commissie uitgebracht
door de heer Herbiet.**

Dames en Heren,

Het onderhavige voorstel heeft ten doel aan artikel 31, 1, van het Reglement een lid toe te voegen, dat luidt als volgt :

« De tijdelijke niet-toelating kan, op voorstel van twaalf leden, door de Kamer worden uitgesproken tegen een lid dat zich schuldig maakt aan uitdrukkingen die beledigend zijn voor de persoon van de Voorzitter. »

In de toelichting van zijn wetsvoorstel schrijft de auteur :

« Luidens artikel 31 van het Reglement kan de Kamer op voorstel van de Voorzitter, de censuur met inschrijving in de notulen of de tijdelijke niet-toelating tot het Kamergebouw uitspreken tegen een lid dat de orde stoort.

Geen enkele reglementsbeeping voorziet in het geval waarin de Voorzitter persoonlijk mocht worden aangevallen, een onderstelling waarin hijzelf bezwaarlijk een tuchtmaatregel kan voorstellen wanneer de aanval tegen hem is gericht. »

Tijdens de beraadslaging over dit voorstel door uw Commissie werden diverse opmerkingen gemaakt.

Een lid geeft als zijn mening te kennen dat de Voorzitter niet van een deel van zijn prerogatieven mag worden beroofd; indien de Voorzitter persoonlijk wordt aangevallen kan hij zich door een ondervoorzitter laten vervangen.

Bovendien werd het voorstel ingediend naar aanleiding van een incident; het is blijkbaar gericht tegen degene die dit incident uitlokte.

Inzake misdrijven op de terechtzitting gepleegd, kan de Voorzitter van de Rechtbank de dader op staande voet veroordelen tot de bij de wet gestelde straffen.

Ten slotte waarschuwt hij de Commissie, dat van het recht dat aan twaalf leden wordt verleend misbruik kan worden gemaakt; van beide kanten mag men zich aan represailles verwachten.

Een Commissielid betoogt dat reglementsbeelingen precies dan worden gewijzigd, wanneer men in het reglement leemten ontdekt. De aanneming van dit voorstel zal volgens hem hoegenaamd geenszins afbreuk doen aan het gezag van de voorzitter. Wanneer de Voorzitter persoonlijk wordt aangevallen, kan hij bezwaarlijk zelf een tuchtmaatregel voorstellen, al dringt deze zich nochtans op.

Een ander Commissielid geeft als zijn mening te kennen dat de goedkeuring van het voorstel de prerogatieven van de Voorzitter niet aantast, die hem bij artikel 31, lid 1, worden toegekend. Het voorstel blijft beperkt tot het verlenen van een recht van initiatief aan twaalf leden van de Vergadering, ingeval een lid zich te buiten gaat aan insinuaties of aanvallen tegen de persoon van de Voorzitter.

Daarenboven werd het voorstel op 24 juni 1959 ingediend, en er zijn dus reeds maanden verlopen sedert het incident in kwestie.

Ten slotte mag men van de Voorzitter, wanneer hij wordt aangevallen, niet verlangen dat hij zijn voorzitterszetel zou verlaten om zich op het spreekgestoelte te verdedigen; sommige aanvallen verdienen

slechts misprijzen, maar zij mogen niet ongestraft blijven.

Een ander commissielid verwijst naar precedentes en verklaart dat de Voorzitter over velerlei middelen beschikt om zijn achting af te dwingen en een beroep te doen op de Kamer. Spreker vraagt de beraadslaging over het voorstel te verdagen.

Het voorstel werd ten slotte met 3 tegen 2 stemmen aangenomen.

De Verlaggever,
P. Herbiet.

De Voorzitter,
F. Brunfaut.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie, jrg. 1960 - n° 1 :
Wetgeving.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1960 - n° 8 :
P. s'Jacob, Veilig Verkeer II. — J. C. Van Oven, Het werk aan het nieuwe Burgerlijk Wetboek. — J. H. A. Logemann, Kiesstelsel in Nederlands Nieuw Guinea. — S. Gerbrandy, Echtscheiding op dagvaarding.

Advocatenblad, jrg. 1960 - n° 2 :
R. Lion, Mr. J. W. F. Donath †. — C. Blankevoort, In memoriam Mr. F. J. D. Theyse Sr. — C. R. C. Wijckerheld Bisdorff, De strafpleiter en de cassatietechniek. — S. C. H. Nederburgh, Studie-bijeenkomst van Fachanwälte für Steuerrecht te Düsseldorf (vervolg).

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1960 - n° 4618 :

J. Spoel, Problemen rond levensverzekering (I). — J. C. van Oven, Het werk aan het Nieuwe Burgerlijk Wetboek.

Journal des Tribunaux, jrg. 1960 - n° 4267 :
Jean-Louis Delvolvé, Eloge de Malesherbes. — Ch. Huberlant, De Conseil d'Etat et la compétence générale du pouvoir judiciaire établie par les articles 92 et 93 de la Constitution.

Journal des Tribunaux d'Outre-Mer, jrg. 1960 - n° 116 :

G. Mineur, Le décret du 8 août 1959 complétant le Code pénal.

Revue de l'Administration et du Droit Administratif de la Belgique, jrg. 1960 - n° 2 :

Etat civil. — Compétence administrative et judiciaire. — Bibliographie. — Chômage. — Cours d'eau non navigables. — Elections. — Fonctionnaires. — Loi communale. — Nationalité. — Responsabilité. — Urbanisme. — Voirie et constructions. — Revue de la jurisprudence.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jrg. 1960 - n° 1 :
Rechtspraak.

Revue Pratique du Notariat Belge, jrg. 1960 - n° 2443 :

H. Du Faux, Purge Virtuelle. — Condition : paiement du prix de vente en mains des créanciers inscrits au consignation.

Récueil Dalloz, jrg. 1960 - n° 7 :

H. Desbois, La photographie et le droit d'auteur.